

Stefans Vesterbro: Historien om en bydel fra arbejderkvarter til mondæn bydel

Kandidatspeciale ved By, Bolig og Bosætning. Efterår 2013 ved vejleder

Hans Thor Andersen

Aflevering 12-12-2013

Af Mette Julie Sonne

AALBORG UNIVERSITET
KØBENHAVN

Aalborg Universitet København

A. C. Meyers Vænge 15

2450 København SV

Danmark

**Uddannelse: Kandidat i By, Bolig og
Bosætning**

Semester: 4. sem.

**Titel på projekt: Stefans Vesterbro:
Historien om en bydel fra arbejderkvarter
og til mondæn bydel**

Projektperiode: 01.09.13-01.02.14

Vejleder: Hans Thor Andersen

Medlemmer: Mette Julie Sonne

Antal normalsider: 63

Vedlagt kvittering fra Det Digitale Projekt

Bibliotek: Ja

Resume:

Oplever Vesterbros borgere, der har beboet bydelen før byfornyelsens start i 1997 en konflikt i forhold ressourcestærke borgeres tilflytning til området.

Konklusion: Ja, borgerne fra Vesterbros gamle arbejderkvarter oplever i større eller mindre grad en konflikt i forhold til den markant forandring Vesterbro har oplevet.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
1. Abstract in English	6
2. Indledning	7
2.1 Problemfelt	8
2.2 Motivation	10
2.3 Afgrænsning	11
3. Vesterbro: En rejse fra arbejderkvarter og til mondæn bydel	13
3.1 Opsummering: Udviklingen på Vesterbro	15
3.2 Kampen om Vesterbro: Omdannelse af boliger og udskiftning af borgere	16
3.2.1 Opsummering af Vesterbro: En rejse fra arbejderkvarter og til mondæn bydel	19
4. Teori: Den franske sociolog Pierre Bourdieu	20
4.1 Kapitaler	20
4.1.1 Habitus	21
4.1.2 Felt	22
4.1.3 Sociale positioner	23
4.1.4 Symbolsk vold	23
4.1.5 Belonging: A sense of one's places	24
4.1.6 Opsummering af Bourdieus begreber	24
4.2 Park & Burgess' forklaring af byen	26
4.2.1 Opsummering af Park Burgess' forklaring af byen	28
5. Metode	30
5.1 Valg af case	30
5.2 Kvantitative data	31

5.3	Kvalitative data	31
5.4	De udvalgte respondenters personlige karakteristika	32
5.4.1	Informant nummer 1	32
5.4.2	Informant nummer 2	33
5.4.3	Informant nummer 3	33
5.4.4	Informant nummer 4	33
5.4.5	Informant nummer 5	33
5.4.6	Informant nummer 6	33
5.4.7	Informant nummer 7	34
5.4.8	Informant nummer 8	34
5.4.9	Informant nummer 9	34
5.5	Udvælgelse	34
5.6	Udførelse og pålidelighed	35
5.7	Karakteristika ved de interviewede informanter	36
6.	Analyse	37
6.1	Analyse af informanternes diskussion omkring Vesterbros udvikling	41
6.1.1	Tema 1: Oplevelse af Vesterbro før 1997?	41
6.1.2	Tema 2: Hvordan oplevede informanterne byfornyelsen i deres karré?	42
6.1.3	Tema 3: Hvordan oplever informanterne Vesterbro efter byfornyelsen?	42
6.1.4	Tema 4: Oplever informanterne en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro og dermed en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere?	43
7.	Konklusion.....	45
8.	Kritik af undersøgelse	46
9.	Litteraturliste.....	47
10.	Bilag 1: Interview med informant nummer 1, Hans Jørgen.....	50
11.	Bilag 2: Interview med informant nummer 2, Susanne	52

12.	Bilag 3: Interview med informant nummer 3, Daniella	55
13.	Bilag 4: Interview med informant nummer 4, FW	58
14.	Bilag 5: Interview med informant nummer 5, Stine Winther	59
15.	Bilag 6: Interview med informant nummer 6, Malene	60
16.	Bilag 7: Interview med informant nummer 7, Ida	61
17.	Bilag 8: Interview med informant nummer 8, Knud Erik	62
18.	Bilag 9: Interview med informant nummer 9, Anne Gro	64

1. Abstract in English

This master thesis works within a frame, restricted to the potential problems of a renovated urban area and the problematic course there may be between the citizens from the old urban area and the new resourceful citizens coming to the area, after it has been renovated. Due to co-ops as the new type of housing with high housing prices, this has given a problematic challenge in respect to how the old citizens experience the change, now when their cheap housing is gone and replaced in Copenhagen. The specific case will be the western area of Copenhagen: Vesterbro.

The significant feature about this area is that it always has been known as one of the cheap parts of Copenhagen, due to small flats with a restrictive number of amenities, (Larsen & Hansen, 2008: 2436). This all changed with the communal renewal of the area during the 1990's. Therefore Vesterbro now a days mostly consists of pricy Co-ops, (Københavns Kommune, 2011: 49), which are hard to afford for a large number of citizens, with a moderate income. This has led to the fact that the politicians now a days have a political challenge, regarding housing, since the area no longer consist of cheap housing everyone can afford. Hereby the political hope to achieve the right social mix in Copenhagen is a struggle. This master thesis will look at the challenges due to the new composition of residents, in the Vesterbro area, in the perspective of a sociological theoretical process. The sociological perspective, will lay-out Pierre Bourdieu's theory, about his capital and habitus framework, and Park and Burgess human ecological theory about the urban segregation. The reason for the perspective from the sociological scientific field is that on top of a socio-economic change there also has been a sociological development going on in the area of Vesterbro, due to the massive change in the housing sector. Regarding the empirical foundation of this master thesis, the primary use of data is data created specific for the purpose of this thesis. The information is collected orally through an interview with each of the chosen persons. Therefore the conclusion is not a general conclusion, but specific in connection with the case and the primary data. The result will be if there is a conflict with habitus due to well educated people settling in the area. The theme investigated in this thesis is: Do the citizens who lived on Vesterbro, before the urban renewal, experience a conflict with new resourceful citizens move to the area? The conclusion of the thesis is: Yes, the citizens from the area more or less feel sort of a conflict, because of the new citizens' different way of life due to economic and cultural capital.

2. Indledning

Den postindustrielle udvikling har blandt andet medført investeringer i tidligere arbejderkvarterer i de store byer. Bykvarterer med internationale kontorer, finansielle virksomheder og luksuriøse boligområder, virker umiddelbart som en attraktiv udvikling.

Den Københavnske bydel Vesterbro var for et par årtier siden anset som et arbejderkvarter. Gennem 00'erne har det generelle billede af Vesterbro ændret sig væsentligt, og Vesterbro er gået fra at være en bydel man skulle undgå, og til at være et af de mest populære områder i København. Det er interessant at Vesterbros attraktivitet er et resultat af byfornyelsen og herved har nydt godt af den postindustrielle udvikling. Der er sket en markant socioøkonomisk ændring, grundet konvertering af de relativt mange udlejningsboliger, der førhen husede mindre bemidlede og udsatte. I dag huser Vesterbro i højere grad end tidligere middel- og højindkomstgrupper. (Larsen & Hansen, 2009: 33).

Konverteringen af de tidligere private udlejningsboliger og forskønnelsen af bydelen, har skabt en bydel bestående af nogle af Københavns mest eftertragtede og dyreste ejerlejligheder og andelsboliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2430). Da Vesterbros boligmarked i høj grad er præget af større efterspørgsel end udbud, er der tale om et marked hvor boligsøgende har svære kår. Dermed er der på Vesterbro et udbud af boliger der har en høj markedspris og er dyrere at finansiere ved køb eller leje, (Kjeldgaard, 2006: 13). Gennem byfornyelsen er der skabt en indirekte mulighed for udskiftning af bydelens borgere. Dette skyldes at Vesterbros mange udlejningsboliger under byfornyelsen er blevet omdannet til andelsboliger. Disse er dyrere at finansiere for de tidligere beboere, end de private udlejningsboliger der førhen repræsenterede Vesterbro, (Larsen & Hansen, 2009: 35).

I dagens Danmark er bydelen blevet drømmestedet for unge studerende, ressourcestærke singler og børnefamilier, til udlevelse af deres moderne forbrugskultur. Det markant ændrede Vesterbro er yderst interessant, da Vesterbro bliver præsenteret som et billede for mangfoldighed og med plads til alle, (Københavns Kommune, 2011: 6). Dog melder spørgsmålet sig om, hvordan de tidligere arbejderes habitus med en stor social kapital, hvor man kom hinanden ved, og med økonomisk nøjsomhed kan spille sammen med den moderne forbrugskultur med cafe liv og dyre restauranter.

Hvad er forudsætningen for, at mangfoldigheden fortsat kan være en realitet, når politikerne i højere grad ønsker "*økonomisk bæredygtige borgere*"? (Larsen & Hansen, 2009: 34). Set i lyset af ønsket

om mangfoldighed er der boligpolitisk skabt en problematik, da der kun er omtrent 10 % almene boliger til rådighed i bydelen, (Københavns Kommune, 2011: 49). Kan ressourcestærke borgere, med deres fokus på forbrug og dyr livsstil, kombineres med den tidligere arbejderklasses værdier og livsstil, i et bykvarter som Vesterbro? Spørgsmålet er, om der i et mangfoldigt område som Vesterbro, reelt opleves en konflikt mellem borgerne fra det tidligere arbejderkvarter, og de ressourcestærke tilflyttere?

Hvad er der dybest set sket på Vesterbro, siden bybilledet er ændret så markant fra et nedslidt arbejderkvarter til et område, der i højere grad fokuserer på videnssamfundets eliter? Hvad har man gjort i bydelen og hvem bor der nu? Er det svært for de tidligere borgere i kvarteret at forene deres tidligere gældende habitus, med de nye borgeres levemåde? Et spørgsmål, der melder sig, er, om de tidligere borgere har oplevet, at det har været svært at forene sig med de ressource-stærke familiers ønsker om krav til eksklusivitet.

I forbindelse med disse spørgsmål er det vigtigt at klarlægge et historisk overblik over udviklingen på Vesterbro. En udvikling fra et tidligere arbejderkvarter med mangelfulde boliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2436), til et af Københavns mest eksklusive områder. Et område med nogle af de lejligheder, der under byfornyelsen er investeret mest i, (Larsen og Hansen, 2009: 34). Sociologisk teori, i form af Park og Burgess' forklaring af byudvikling, vil anvendes som baggrundsviden for den reelle udvikling der har fundet sted i kvarteret. Pierre Bourdieus kapital-, habitus- og doxa-begreber, kan muligvis besvare nogle af de oplevelser af konflikter og udviklingen, der potentielt gør sig gældende i forhold til den markante transformation, der har foregået i Vesterbros bydel.

2.1 Problemfelt

Vesterbros bydel var et tidligere arbejderkvarter med mange billige og mangelfulde boliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2436). Bydelen har i dag en af de største koncentrationer af andelsboliger, på omtrent 70 % af den samlede boligmasse, (Københavns Kommune, 2011: 49). Dette gør, at mange af de tidligere borgere og nutidens mindrebedemidlede samfundslag bliver "fastlåst" i lejeboliger, da de kan have svært ved at finansiere en af de attraktive andelsboliger i bydelen.

De tidligere beboere i Vesterbros gamle arbejderkvarter oplever muligvis en følelse af afmagt. Dette kan skyldes en følelse af, at de er blevet tilsidesat til fordel for modernisering af bydelen og ressourcestærke tilflyttere. Det er interessant at arbejde med Vesterbro på grund af de potentielle

konflikter, der kan være mellem de tidligere borgere og tilflytterne. Disse mulige konflikter er interessante at se på i forhold til den franske sociolog Pierre Bourdieu og hans kapital-begreber. Dette skyldes, at der netop er en markant forskel i såvel økonomisk som kulturel og muligvis også socialt kapital. Dette giver potentielt en ændring i måden at leve på og de uskrevne regler. Herved er der gennem byfornyelse i 1990'erne og den massive omdannelse af andelsboliger og eksklusive boligpriser op gennem 00'erne, (Larsen & Hansen, 2008: 2430), muligvis reelt skabt en væsentlig konflikt mellem Vesterbros tidligere arbejderkvarters borgere og de nye ressource-stærke tilflyttere, (Larsen & Hansen, 2009: 35).

Dette kommer til udtryk gennem nedenstående spørgsmål, der vil blive forsøgt besvaret i denne opgave:

Arbejdsspørgsmål 1:

Oplever de tidligere borgere fra Vesterbros arbejderkvarter reelt en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere, der bebor det mondæne Vesterbro?

Arbejdsspørgsmål 2:

Hvordan er Vesterbros historiske udvikling, fra 1996 ved starten af byfornyelse, i kvarteret, og til i dag?

2.2 Motivation

Motivationen for dette speciale, og brug af Vesterbro som case, grunder i interessen for Vesterbros varierende og mangfoldige byrum. Dette kommer til udtryk såvel fysisk, gennem mange forskellige bygninger, butikker og gader, som socialt. Det sociale element på Vesterbro er interessant, da man ved en tur gennem området kan opleve en diversitet af mennesker, der kan være svær at få øje på mange andre steder. Denne diversitet kommer til udtryk ved såvel børnefamiliers gåtur med barnevognen, skateres udfoldelse på Enghave Plads, de unge, moderne café gæster på Istedgade, hjemløse, prostituerede, etc.

I forhold til den historiske udvikling Vesterbro har gennemgået, på få årtier, (Larsen & Hansen, 2009: 33), er det interessant, at denne diversitet formentligt kan ses i forbindelse med kommunens ønske om *"socialt bæredygtige borgere"* på Vesterbro. Disse borgere overtager i højere grad området og: *"... fra at have den nok socioøkonomiske svageste profil i Købehavn, ligger Indre Vesterbro i dag over gennemsnittet"*, (Larsen & Hansen, 2009: 35).

Da størstedelen af boligmassen på Vesterbro efter byfornyelsen er andelsboliger, (Københavns Kommune, 2011: 49), kunne det tyde på, at disse har en væsentlig rolle at spille i forhold til den moderne livsstil, der i højere grad gør sig gældende på Vesterbro. Dette kommer til udtryk ved at ressourcestærke tilflyttere vælger at bebo området efter byfornyelsen, (Larsen & Hansen, 2009: 34).

Da jeg selv færdes i området dagligt, er det svært at undgå at få øje på de store forskelle der findes blandt de respektive mennesker, der benytter området. Herved har tanken strejft mig, om Vesterbro er så mangfoldigt, som eksempelvis politikerne giver udtryk for? Eller om det respektive gadebillede i kvarteret reelt er udtryk for en form for fratagelse af området fra tidligere beboere til fordel for ressourcestærke borgere? Er Vesterbro reelt et sted for alle?

Det interessante er, at Vesterbro reelt kun er delvist moderniseret. Der er stadig områder i bydelen, der kan tilbyde mangelfulde og billigere boliger. Dette er måske i virkeligheden det essentielle ved Vesterbro, at det gamle møder det nye. Herved vil kontrasterne i gadebilledet blive meget store, da der både ses ressourcestærke børnefamilier, studerende, prostituerede og mange andre forskellige samfundsgrupper. Ved at der skal være plads til alle, kan mangfoldigheden give konflikter.

2.3 Afgrænsning

I dette speciale er der blevet fokuseret på Vesterbro som case. Området er spændende grundet den markante socioøkonomiske ændring, der har været i forbindelse med byfornyelsen, (Larsen & Hansen, 2009: 35). Vesterbro er ikke et unikt område, da samme udvikling har fundet sted i andre bydele såvel som byer lokalt, regionalt og internationalt. Det er interessant, at den store masse af andelsboliger i bydelen, (Københavns Kommune, 2011: 49) er væsentlig forskellig fra den boligmasse der repræsenterede det gamle Vesterbro. Dette Vesterbro bestod af billige, mangelfulde private udlejningsboliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2436). Herved er der fokus på den ændring i levemåden og de værdier de moderne eliter repræsenterer. Deres gældende habitus er med til at ændre den respektive habitus blandt det tidligere arbejderkvarters borgere.

Projektet er afgrænset til et fokus på den respektive ændring i kapitaler og habitus, der gør sig gældende i forbindelse med en øget repræsentation af andelsboliger i bydelen. Til dette benyttes der kvalitative interviews til at reflektere over andelsboligens indvirkning på Vesterbro. Der er afgrænset til brug af Park og Burgess' forklaring af udviklingen af byen som teoretisk grundlag. Pierre Bourdieus begrebsramme benyttes som analytisk tilgang til de potentielle konflikter, der findes på Vesterbro. Brugen af Park og Burgess til forklaring af udvikling i byen, skyldes den humanølogiske tilgang de benytter til forklaringen om segregeringen af byen. Dette er tankegangen om, at vi reelt kan anses som planter eller dyr. Eksempelvis at plantearter slår sig ned der, hvor den har de bedste betingelser, med arter, der minder om den respektive planteart. Herved kan den leve i harmoni uden at skulle bekæmpe andre arter, der prøver at overtage denne arts territorium.

Pierre Bourdieu er et oplagt valg i dette speciale, når der benyttes kvalitativ empiri, frem for kvantitativ. Ved brug af kvalitativ empiri, og en konkret case i form af Vesterbro, er der mulighed for en kontekstafhængig klarlægning af en potentiel konflikt. En konflikt der kan komme til udtryk som følge af en ændring i beboersammensætningen i en bydel og herved en ændring i habitus og de respektive kapitaler. Havde der været tale om en kvantitativ tilgang kunne der have været udledt en generel konklusion, med brug af eksempelvis David Harvey. Dog er fokus ikke på moderniseringens forandring af bykernen i den globale konkurrence.

3. Vesterbro: En rejse fra arbejderkvarter og til mondæn bydel

Efter 1867 voksede Vesterbro markant og blev ligesom Nørrebro, i forbindelse med industrialiseringen, præget af de mange tilflyttende arbejdere. For at huse disse tilflyttere opførte man etagebyggeri i stor stil. Boligerne lå tæt og trangt med en markant slum og fattigdom. Vesterbro fik hurtigt et mindre attraktivt ry grundet kroer, prostitution og andre fristelser. Vesterbro blev kendt som et forlystelseskvarter, samtidig med at bydelen i mange år også var centrum for handel med kvæg og kød. (Larsen & Hansen, 2008: 2434). I dag rummer Kødbyen en blanding af restauranter, natklubber og gallerier, (Larsen & Hansen, 2008: 2434). Det indre Vesterbro fik i 1999 et stort idrætscenter, som kom i forbindelse med opførelsen af DGI-Byen, (Københavns kommune, 2013).

I dag ser Vesterbro helt anderledes ud end i det 19. og 20. århundrede. Dette skyldes at Københavns kommune i 1990'erne påbegyndte en omfattende byfornyelse af området, (Larsen & Hansen, 2009). Overalt på det indre Vesterbro har renoverede andelslejligheder skruet boligpriserne i vejret. Vesterbro er i dag et af de dyreste steder at leje og købe lejlighed i København. Det moderne Vesterbro tiltrækker et nyt publikum, da området er blevet attraktivt med restauranter, kaffebarer, nye børneinstitutioner og renoverede boliger. Mange børnefamilier har valgt at etablere sig på det moderne Vesterbro. Dette har resulteret i, at befolkningen i bydelen i dag er meget blandet – lige fra de prostituerede, misbrugerne og til børnefamilierne med gode indkomster. Særligt den sidstnævnte gruppe har skabt et behov for flere grønne områder, i forskellige dele af kvarteret. (Københavns kommune, 2013). Efter 1970'erne skete der et drastisk fald i indbyggertallet på Vesterbro. Det interessante ved Vesterbros demografiske udvikling i denne periode fra 1970 og frem til 1990, er, at faldet var på cirka 35 %, efter det har toppet med cirka 85.000 indbyggere i 1920'erne, (Larsen & Hansen, 2008: 2434). Fra 1970 og frem til 1990, faldt indbyggertallet på Vesterbro fra 50.684 og helt ned til 33.455 indbyggere, hvoraf det kun er cirka 8.000 der i dette årti bebor de renoverede andelsboliger og områder af Vesterbro, (Larsen & Hansen, 2008: 2434). På Vesterbro er der sket en mindre stigning i antallet af borgere, i forhold til i resten af København, gennem de sidste 20 år. I dag bor der godt 38.000 borgere i bydelen. Den lille stigning på Vesterbro spiller formentlig i stor grad sammen med byfornyelsen, der startede i midten af 1990'erne og at flere lejligheder i den forbindelse blev sammenlagt, så man typisk bebor flere kvadratmeter end tidligere, (Københavns kommune, 2013).

Kongens Enghave, har formentligt været et af de områder, hvor de tidligere borgere, under byfornyelsen på Vesterbro, er blevet genhuset, (Larsen og Hansen, 2009: 35 og Larsen og Hansen, 2008: 2444). Overordnet set forventes der, frem til 2027, en stigning i det generelle befolkningstal på Vesterbro og kongens Enghave fra 58.411 i 2012 og til 80.522, hvilket skyldes nybyggeri og større husstande. Dette vil være den største stigning i København, sammenlignet med resten af de københavnske bydele, (Københavns Kommune, 2013). Da mange af de gamle, privatudlejede boliger, af ringe stand, under byfornyelsen er blevet konverteret til andelsboliger, må dette betyde en væsentlig ændring i indkomstgrundlaget for borgerne på Vesterbro, (se tabel kap.7).

Når indkomsterne på Vesterbro stiger, påvirker det uden tvivl også boligpriserne. Når kommunen samtidig i høj grad efterkommer de nye tilflytteres interesserer, som på Vesterbro eksempelvis er nye institutioner og skoler, (Københavns kommune, 2010: 41), bliver der endnu mere pres på boligpriserne. Dette skyldes, at børnefamilier med gode indkomster har råd til at investere i boligerne på Vesterbro. Ved at investere i en bolig i kvarteret, kan de ressourcestærke tilflyttere få deres børn i de nye skoler og institutioner. Resultat heraf bliver høje boligpriser. Ved høje boligpriser må mindre bemidlede finde alternative bydele at bosætte sig i. De gamle beboere kan herved opleve en konflikt ved, at boligudgifterne bliver uoverskueligt høje for folk med en lav eller til tider mellem indkomst.

Fra 1990'erne, hvor økonomisk vækst erstattede den daværende stagnation, begyndte specielt København at opleve økonomisk vækst grundet flere beskæftigede i virksomhedsservices, handel, og private services, (Andersen, 2011: 8).

"Quality of urban life has become a commodity for those with money, as has the city life itself in a world where consumerism... and knowledge-based industries have become major aspects of urban political economy", (Harvey, 2008: 8).

Vesterbro er centralt beliggende i København og har gode transportmuligheder såvel lokalt som regionalt og internationalt. Dette gør det nemt for de bosiddende på Vesterbro at komme frem til deres respektive arbejdspladser inden for relativt kort tid. Den nemme tilgængelighed via cykelstier, veje og offentlig transport i form af busser og tog, bliver ikke mindre i de kommende år. Ved en rundtur på Vesterbro kan man se, at der kommer op til flere metrostop. Det må formodes at, det bliver endnu mere attraktivt at være bosiddende på Vesterbro, ikke mindst for folk i den arbejdsdygtige alder. Dette skyldes, at transporttiden for mange formentligt bliver endnu mindre end

den er i dag, for dem der benytter offentlig transport. *“We... increasingly live in divided, fragmented and conflict-prone cities. How we view the world and define possibilities depends on which side of the tracks we are on and to what kind of consumerism we have access to. In the post decades the neoliberal turn has restored class power to rich people,”* (Harvey, 2008: 9).

3.1 Opsummering: Udviklingen på Vesterbro

Vesterbros bydel har på få årtier ændret sig markant. Dette skal både ses i forhold til det offentlige rum, hvor en væsentlig herskabeliggørelse af området har gjort sig gældende. På det mondæne Vesterbro er det ikke længere værtshuse, der ses i kvarteret - i stedet ses lækre tilbud til den konsumerende elite såsom dyre specialbutikker og kaffebarer. Samtidig har boligudbuddet i området også undergået en kæmpe forandring. Der er sket et skift fra billige og misvedligeholdte private udlejningsboliger og til eksklusive, og ikke mindst meget dyre, private andelsboliger. Det er ikke blot en økonomisk ændring området har oplevet i gennem de seneste årtier. På Vesterbro er der udover en økonomisk forandring, også sket en kulturel forandring. Majoriteten af borgere tilhører ikke længere lavindkomstgrupperne og de marginaliserede. Herimod er det oftere og oftere familier med barnevogne og børn, der bevæger sig ud af de nye renoverede gårdmiljøer til en gåtur på Vesterbro, eller hippe unge. Der er dog stadig en bred blanding af forskellige type borgere i området. Netop diversiteten af borgere og bygninger er med til at gøre Vesterbro til et attraktivt sted. Dog er der med de massive investeringer, skabt en ændring i området. Det er ikke længere de mindre velstillede enlige husstande, der har indflydelse på kvarteret, men i højere grad de børnefamilier, der nu om dage har valgt at slå sig ned på Vesterbro. Resultatet for bydelen er herved, at befolkningen på Vesterbro, i dag er meget blandet – lige fra de prostituerede og misbrugerne til børnefamilierne med gode indkomster. (Københavns kommune, 2013). Der er en væsentlig anderledes diversitet i de gældende levemåder, end da området var et arbejderkvarter med marginaliserede og lavindkomstgrupper.

3.2 Kampen om Vesterbro: Omdannelse af boliger og udskiftning af borgere

"By the late 1980's, the building stock of Vesterbro and particularly that of Inner Vesterbro was.... not only among the oldest in Copenhagen, it was also the district with the poorest standard of basic amenities", (Larsen & Hansen, 2008: 2436).

Vesterbro har på få årtier forandret sig fra at være et nedslidt arbejderkvarter og til at være et attraktivt område for såvel unge som børnefamilier. Det er interessant at bydelen på få årtier har fået forvandlet sin boligmasse fra nogle af mindst vedligeholdte private udlejningsboliger, og til i dag at bestå af en stor andel andelsboliger, hvor der er investeret op mod 1 million kroner per bolig, (Larsen & Hansen, 2009: 34). Det store potentiale i forhold til den dårlige boligmasse, for relativt billige lejligheder, gav lavindkomstgrupper et væsentligt incitament til at bo i bydelen. Deres tilstedeværelse kom også til udtryk i det offentlige rum, da lavindkomstgrupperne og deres interesse for eksempelvis billige værtshuse, blev en væsentlig del af det offentlige rums udformning. Nu er der sket en udskiftning i boligmassen, og der findes højere grad luksuriøse andelsboliger. Denne udskiftning kommer også til udtryk i Vesterbros gadebillede. Dette skyldes at: *"Arbejdende i elitesektorerne i den postindustrielle by stiller væsentlige krav til livskvaliteten og at de... i stigende grad opfører sig som turister i deres egen by", (Florida, 2008: 235).* For at forstå udviklingen på Vesterbro er det essentielt at se på ændringen i det offentlige rum grundet investeringerne i eksempelvis kaffebarer. Folk opnår i højere grad social kontakt på steder som disse end gennem deres arbejde, der i den moderne teknologiske verden til tider er meget isoleret foran computeren og heraf giver en arbejdsdag med begrænset social kontakt, (Florida, 2008: 237). Vigtigheden af eksempelvis kaffebarer skyldes, at vi i den moderne verden har sværere ved bl.a. at mødes på et værtshus til en fyraftensøl, som i den industrielle tid. Vores arbejdstider er mere skiftende og vi har ofte mange forskellige fritidsaktiviteter og krævende jobs. Hertil kommer vores behov, som moderne mennesker, til udtryk i form af, at vi: *"ønsker hurtig adgang til rekreation på just-in-time-basis", (Florida, 2008: 235).* Da eksempelvis Vesterbros ressourcestærke børnefamilier har mulighed for at til- og fravælge områder og flytte efter de ønskede kvaliteter, kræver det en stor indsats fra en bydel som denne at fastholde borgere. Lavindkomstgruppernes incitament til at bo på et område er såvel gode boliger som det offentlige rum. Det er dog vigtigt at have i mente, at disse borgere mere eller mindre vil være fastholdt grundet deres relativt begrænsede økonomiske midler.

Udviklingen på Vesterbro skal teoretisk set, ifølge Neil Smith og Peter Williams, ses som fortjenesten i leje ved renovering, der gør det relevant at reinvestere i et kvarter som Vesterbro.

Ved en sådan reinvestering bliver bydelen mere attraktiv for andre end borgerne i det tidligere arbejderkvarter, (Smith & Williams, 2007: 25). Ejerne af de private udlejningsejendomme vil, rationelt set, opnå så stor gevinst muligt. Herved har salg af de private udlejningsejendomme, (Larsen & Hansen, 2009: 35), resulteret i salg af lejlighederne til de tidligere lejere og som følge deraf konvertering til andelsboliger. Dette skift har i høj grad dannet et betydeligt grundlag for en udskiftning af de respektive borgere. Samtidig med omdannelsen af de private udlejningsboliger er boligmarkedet ændret markant, hvilket ses som et resultat af eksplosive priser der er seksdoblet. Disse prisstigninger har gjort det svært for lavindkomstgrupper at have råd til at efterspørge disse boliger, (Larsen & Hansen, 2008, 2440). Da Vesterbro, før byfornyelsen i 1990'erne, i høj grad bestod af private udlejningsboliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2431), betød dette, at der politisk set ikke var incitament til oprør fra de tidligere lejeres side i forhold til en omdannelse af de dårlige udlejningsboliger. De havde økonomisk mulighed for bo i disse. Ved omdannelse af de små mangelfulde udlejningsboliger, til store eksklusive lejligheder der er velegnede til børnefamilier, (Larsen & Hansen, 2009: 34), er der blevet et stort incitament for nyuddannede unge til at bosætte sig i området. Dette skyldes det sociale netværk, disse tidligere borgere har opbygget, gennem længerevarende beboelse i kvarteret. Dette har givet dem et markant incitament til at blive boende på Vesterbro efter byfornyelsen. Herved er det blevet mindre attraktivt at flytte til en villa længere uden for bydelen, og København generelt, end at blive boende.

På Vesterbro, som resultat af den væsentlige ændring i boligmassen, sker en markant udskiftning i beboersammensætningen, fordi andelsboliger udgør 72 % af boligmassen, (Københavns kommune, 2011: 49). Dette kan resultere i en selektionsmekanisme, som boligpolitisk set er svært at forene med "det rigtige sociale mix". Dette rigtige sociale mix bestod under Vesterbros byfornyelse af to forskellige aspekter. På den ene side var der et ønske om permanent genhusning af marginaliserede grupper andre steder. Dette kom til udtryk ved, at Vesterbro ikke længere skulle bestå af mangelfulde og billige boliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2443). På den anden side var der et ønske om velegnede boliger til singler og par uden børn og familievenlige boliger, så unge par kunne blive i bydelen, (Larsen & Hansen, 2008: 2440). Det er nu i højere grad middel- og højindkomstgrupper, der bebor den byfornyet boligmasse i kvarteret, som resultat af, at lavindkomstgrupper ikke længere har råd. Dette har en forstærkende effekt på ændringen af området. Resultatet kan med tiden blive et

Vesterbro, der med tiden bliver for dyrt at bebo for lavindkomstgrupper og til dels mellemindkomstgrupper, da der ikke er lejeboliger til rådighed, og *"det rigtige sociale mix"* i bydelen herved er begrænset. Dette kan skyldes, at konverteringen af boligmassen fra privat udlejning til andelsboliger, med tiden har ekskluderet lavindkomstgrupper.

Selv nu, efter boligboblens brist, kan det i høj grad være svært at se, hvordan mellemindkomstgrupper skal få råd til en lejlighed i kvarteret. Som resultat af at mellemindkomstgrupper kan have svært at finansiere en andelsbolig på Vesterbro, er den boligpolitiske udfordring tydelig i forhold til at sikre gode boliger til alle i bydelen. Det vil formentligt i fremtiden være en kæmpe udfordring for lavindkomstgrupper, eksempelvis studerende, at bosætte sig på Vesterbro. Hvis de resterende 13,8 % af private udlejningsboliger på Centrale Vesterbro Øst og 20,2 % på Vesterbro Vest bliver konverteret eller huslejen forøges væsentligt, er lavindkomstgrupper i væsentlig grad udelukkede fra at bosætte sig i bydelen. (Københavns Kommune, 2011: 49).

Herved ville den resterende boligmasse bestående af 90 % ejer- og andelsboliger, (Københavns Kommune, 2011: 49), være en væsentlig selektionsmekanisme og grundlag for at vælge Vesterbro, for velbetalte borgere. Det er essentielt ikke kun at sikre et godt mix af ejer- og andelsboliger, men også lejeboliger til overkommelige priser for at tiltrække og fastholde forskellige socioøkonomiske samfundsgrupper, der kan give bydelen en spændende diversitet. Dette skal dog ikke kun ses i lyset af, at Københavns kommune er interesseret i *"det rigtige sociale mix"* og at kunne tilbyde alle borgere en god og tryk bolig. Ved en fortsat fastholdelse af både de ressourcestærke borgere, såvel som lavindkomstgrupper, er det essentielt at hele boligmassen på Vesterbro ikke kun består af ejerboliger. Det vil være vigtigt med et dynamisk samspil af spændende boligtilbud i bydelen. Såfremt diversiteten i boligmassen på Vesterbro ville forsvinde til fordel for konverterede andelsboliger, med høje ejendomspriser, ville den boligpolitiske opgave om *"det rigtige sociale mix"* på Vesterbro, være i essentiel modstrid det reelle boligudbud.

3.2.1 Opsummering af Vesterbro: En rejse fra arbejderkvarter og til mondæn bydel

Vesterbros boligmasse består i dag, i højere grad, af et boligudbud, der sigter mod mellem- og højindkomstgrupper. Dette er en markant ændring, end da bydelen bestod af mangelfulde private udlejningsboliger og var kendt som et arbejderkvarter. Herved er det grundlag, der er lagt ud fra det boligmæssige perspektiv, et mindre hensigtsmæssigt udgangspunkt for at skabe ”*det rigtige sociale mix*”, på Vesterbro. Dette vil i sidste ende munde ud i et udtryk for det sociale og fysiske offentlige rum, som Vesterbro kan tilbyde.

Et middel til at passivisere mindre bemidlede, er, som David Harvey beskriver, privatisering, (Harvey, 2008: 2). Dette kommer til udtryk ved, at det er folk fra andre grupper, end de tidligere lavindkomstgrupper, der ved konvertering, af de mangelfulde private udlejningsboliger, (Larsen & Hansen, 2008: 2437) har fået en væsentlig del af gevinsten ved videresalg. Dette har hjulpet til, at der er kommet et andet socialt mix. Dette var fra kommunens side ønsket, i form af ”*økonomisk bæredygtige borgere*”. Der er overordnet set blevet bedre muligheder for mellem- og højindkomstgrupper for at bosætte til området. Dette skyldes, at de ved omdannelsen af boligmassen, fik mulighed for at erhverve sig nogle attraktive boliger, der er investeret massivt i. (Larsen og Hansen, 2009: 34). Herved var det muligt at få en central beliggenhed til en billig pris, før andelsboligpriserne blev op til seksdoblet i anskaffelsessum, (Larsen & Hansen, 2008: 2444).

4. Teori: Den franske sociolog Pierre Bourdieu

Dette kapitel indeholder redegørelsen for valget af Pierre Bourdieu (1930-2002), som teoretiker. Bourdieu opnåede mere end halvtreds års intellektuel aktivitet inden for den franske og den internationale forskningsverden. Bourdieu havde interesse for forholdet mellem videnskab, fornuft, begreber og historie. Hans filosofi er koncentreret omkring nogle centrale begreber i form af kapitaler, habitus og felt. Bourdieu havde en interesse i relationen mellem de objektive strukturer (strukturene i de sociale felter) og de kropsliggjorte strukturer (strukturene i agenternes habitus). (Bourdieu, 2003: 12).

4.1 Kapitaler

Bourdieu forsøgte at karakterisere de øvre sociale klassers særlige fortrin i skolen. Om deres kulturelle arv, brugte Bourdieu begrebet kulturel kapital. Undersøgelserne viste, at kulturel dannelse sociologisk set agerer på samme måde, som kapital gør i pengeøkonomi. Med kapitalbegrebet viste Bourdieu, hvordan de ikke-materielle aspekter af det sociale liv, såsom kultur, smag og viden, fremgår i en form for ”husholdning”, hvor de akkumuleres og udveksles. (Priour & Sestoft, 2006: 88). Dette resulterede i fire overordnede kapitalbegreber, der kan give magt på hver sin måde. De fire kapitalbegreber er; økonomisk-, kulturel-, social- og symbolsk kapital, (Wilken, 2006: 46).

- **Kulturel kapital** kan efter Bourdieus opfattelse inddeles i tre tilstande: kropsliggjort, institutionaliseret og objektiveret. I den kropsliggjorte (inkorporerede) tilstand findes den, som mental og legemlige dispositioner. Dette er måden at tale, klæde, bevæge sig på, viden, smag og tilbøjeligheder. Det er den opfattelseskategori og handlingsorientering, der beskrives med begrebet habitus. (Priour & Sestoft, 2006: 89). Den kulturelle kapital kan være svær at sammenligne objektivt med. Dette skyldes, at værdien af den kan variere, og, at den i princippet hele tiden manifesteres i konkrete handlinger. I den institutionaliserede tilstand eksisterer den officielle anerkendelse - akademiske grader, adlestitler, professionsbetegnelse og lignende. Den kulturelle kapital kan også eksistere i objektiveret form, dette er eksempelvis gennem bøger, maleri, redskaber og lignende. Den kulturelle kapital udgør en magt, der er bestemt efter hvor individet befinder sig, indenfor disse tre parametre.

- **Økonomisk kapital** giver ifølge Bourdieu kun magt, fordi den besidder en symbolsk værdi. Herved handler økonomisk kapital ikke kun om penge, men også om anerkendelse.
- **Social kapital** er et netværk af familie, venner, kollegaer, studiekammerater og andre mere eller mindre formaliserede og varige forbindelser. Social kapital kan til en vis grad arves. Dette kan være i form af eksempelvis fornemt familienavn, men den kan også erhverves i form af eksempelvis ægteskab eller indmeldelse i en forening. Den sociale kapital er i et vist omfang afhængig af økonomisk- og kulturel kapital, men social kapital kan også åbne døre, hvis individet har opnået en høj uddannelse. (Prieur & Sestoft, 2006: 92-93)
- **Symbolsk kapital** er, hvorvidt det er muligt at opnå anerkendelse og prestige. Symbolsk kapital er blevet kaldt det mest grundlæggende begreb indenfor Bourdieus begreber. Symbolsk kapital besidder en magt, der er bestemt ud fra de forhold af anerkendelse der opnås, og skal ses som summen af den økonomiske, kulturelle og den sociale kapital. For at skabe en symbolsk kapital, må der eksistere en efterspørgsel, i kraft af denne bestemte habitus. Denne råder over genkendelsen af pågældende kapital, og anerkender de symbolske værdier og mindsker de objektive betingelser, der ligger til grund for den. (Prieur & Sestoft, 2006: 94).

I denne opgave vil kapitalbegreberne blive brugt som udgangspunkt for en klarlægning af, om de borgere, der boede i Vesterbros arbejderkvarter, oplever en konflikt med ressourcestærke tilflyttere. En potentiel konflikt vil kunne skyldes, at de gamle borgere på Vesterbro måske i mindre grad besidder økonomisk og kulturel kapital. Dette vil betyde, at den gode smag herved redefineres af de nytillflyttende i form af dyr livsstil frem for sammenhold og en pragmatisk tilgang til livet. Som resultat af dette vil den gældende habitus blive ændret i bydelen, hvilket informanterne også kommenterer på i de respektive interviews. Dette kommer eksempelvis til udtryk over informanternes refleksion over at tilflytterne er "*smart i en fart*", jf. bilag 3.

4.1.1 Habitus

Habitus kan oversættes til værdi- og normsystemer, kulturelle vaner eller holdningssystemer som det enkelte individ, eller mange individer i fællesskab, kan orientere sig efter. Habitus ligger til grund for de menneskelige handlinger, de meninger de har og de valg, der træffes. (Bourdieu & Wacquant, 1996: 106). Bourdieu havde brug for et begreb, der beskrev den varige prægning, som de sociale strukturer giver mennesker. Det vil sige, at når der er en sammenhæng mellem rummet af

sociale positioner og et rum af positioneringer, så er det ifølge Bourdieu habitus. (Bourdieu, 2003: 23). Bourdieu mener i denne forbindelse, at sociale væsener må træffe mange forskellige valg, ud fra deres engagement i forskellige aktiviteter i et antal forskellige sociale arenaer f.eks.

boligforhold, indretning, uddannelse og lignende. De valg, der træffes, er alle af forskellige komponenter fra forskellige muligheder, som vil blive til "*sociale objekter*", der viser hvem indehaveren er, eller ønsker at være. (Bourdieu, 2003: 140-141). Bourdieu taler i denne forbindelse om, at vi, som sociale væsener, træffer en masse valg. Dette kan eksempelvis være i forbindelse med valg af hus, boligområde, uddannelse eller lignende. Men at disse '*valg*' ikke kan benyttes uden forbehold for, at valgmulighederne ikke er ens for alle, (Prieur & Sestoft, 2006: 140-141).

Forandringer i agentens ydre omgivelser, kan medføre forandringer i habitus. Bourdieu mener hermed, at ændringer i habitus ikke sker automatisk - det vil sige, at der først skal ske en ændring i agentens sociale miljø, hvilket er noget, der ikke sker særlig ofte. (Wilken, 2006: 45). Habitus fremkommer, i dette speciale, som en argumentation for en ændring i borgernes sociale miljø, der beboede Vesterbros arbejderkvarter. Dette kan ses i forhold til, at stigende andelsboligpriser forstærker forekomsten af høj- og mellemindkomstgrupper på Vesterbro, da de samme typer mennesker tiltrækker hinanden. Resultatet bliver formentligt, at lavindkomstgrupper ikke længere har mulighed for at bebo området. Både økonomisk og socialt set føler de sig ikke længere velkomne.

4.1.2 Felt

Hvor habitus-begrebet tager udgangspunkt i baggrunden for, og rammerne om, agenternes praksis, tager feltbegreberne udgangspunkt i de sociale arenaer, der som praksis udspiller sig indenfor (Wilken, 2006: 46). Et felt er et netværk mellem forskellige positioner, der er defineret på basis af deres plads i fordelingen af forskellige former for magt eller kapitaler (Järvinen, 2002: 15-16). Det vil sige, at det er et analytisk begreb, der kan systematisere studiet af den sociale praksis. Felter eksisterer indenfor bestemte kapitalformer, eksempelvis geografiske felter, som det bl.a. ses på Vesterbro. (Järvinen, 2002: 46-47). Alle mennesker deltager i kampen om kapital i forskellige sammenhænge. Feltet er bestemt ud fra, hvilke kapitaler der er legitime og i det specifikke felt opstår doxa. (Wilken, 2006: 48-51). Når feltets doxa er etableret, bliver det ofte styret af forskellige kræfter som eksempelvis de ressourcestærke tilflytteres dagsorden for Vesterbro, (Järvinen, 2002: 16). Dette kan være med til at forklare, hvorfor det er svært for lavindkomst-grupper at bo på Vesterbro, (symbolsk kapital). Lavindkomstgrupperne kan føle, at de står udenfor

fællesskabet/feltet, hvis der på feltet eksisterer en doxa. Jeg vil i dette projekt bruge begrebet til at analysere hvorledes der er skabt bestemte felter efter den store byfornyelse på Vesterbro, herunder doxa. Det kommer blandt andet til udtryk ved eksempelvis fjernelse af Knejpen¹, til fordel for steder til finere folk, jf. bilag 1.

4.1.3 Sociale positioner

De sociale positioner er defineret ud fra forskellige sociale felter, hvor forskellige typer af kapital vil gøre sig gældende. Dette er eksempelvis det sociale felt, som findes inden for velfærdsstaten (Järvinen, 2006: 15). Bourdieu mener, at enhver på et tidspunkt i samfundet, vil beskæftige sig med sociale positioner. Forholdet mellem sociale positioner og habitus, er hermed at de valg individet træffer, bliver foretaget på ulige praksisområder. Sociale positioner eksisterer i forholdet mellem kapitalerne (Bourdieu, 1995: 33). Det er netop den teori, der kan tydeliggøre problemet med konvertering af de private udlejningsboliger, i det tidligere arbejderkvarter på Vesterbro, og til eksklusive andelsboliger. Dette skyldes at de ressourcestærkes sociale position giver kommunen incitament til at varetage netop disse borgeres interesse. Herved kan det potentielt tydeliggøres om borgerne oplever en konflikt. Den øgede udvikling i andelsboligpriser kan i høj grad resultere i en tendens, hvor de ressourcestærke borgere på Vesterbro, tiltrækker ligestillede. Dette skyldes at individer, der besidder samme kapital, opsøger andre individer med samme kapital, i det sociale rum.

4.1.4 Symbolsk vold

”Staten er et menneskeligt fællesskab der med succes hævder monopollet på den legitime brug af fysisk vold inden for et afgrænset territorium...” (Bourdieu, 2003: 104). Bourdieu hævder, at Staten er en ubekendt størrelse, der med succes har monopol på den legitime brug af fysisk og symbolsk vold, indenfor et afgrænset territorium. (Bourdieu, 2003: 104). Symbolsk vold kan beskrives som udøvelse af en magt, hvori de dominerende villigt bøjer sig for en magt, som de ikke selv føler som en magt. Den symbolske vold er skjult, og der ikke tale om nogle former for voldshandlinger det vil sige, at den symbolske vold skaber doxa i et felt, og derefter skaber doxa en vis habitus indenfor sammen felt. (Järvinen, 2002: 17).

¹ Informanten brugte udtrykket knejpen for sit stamværtshus

4.1.5 Belonging: A sense of one's places

Bourdieu benytter "*sense of one's place*" i stedet for det marxistiske klassebegreb. I byen må mennesker markere sig tydeligt og hurtigt for at få en rolle, da der er mange mennesker der er frisat. Derfor er mennesket nødt til at *performe* og være strategisk kalkulerende og overveje, hvordan man vil *performe*. Dette skyldes, at man ikke kender folk. Man søger centrifugale fællesskaber (uafhængighed), hvorimod man på landet søger centripetale fællesskaber og dermed, at man er afhængig af sine forbindelser. (Bourdieu, 1985: 726). Byen er kendetegnet ved pengeøkonomi og kvantitative forestillinger: Strategisk, rationel, fleksibel og omstillingsparat. Relationer i små byer er træge og langvarige og her er man mere præget af følelser og følelsesmæssige relationer. I byen er relationerne flygtige. Følelser er mere træge og statiske (de udvikler sig ikke) i de små byer. I byen er der blaserthed, i form af utilbøjelighed til at blive begejstret og imponeret over noget, ligegyldighed og fjendtlighed som beskyttelsesmønster. (Bourdieu, 1985: 727). Mennesker er i konkurrence med hinanden, dette er det grundlæggende aspekt af det menneskelige sociale liv. Denne konkurrence ses geografisk i høj grad i storbyen. Det avancerede i menneskers liv er økonomi og konflikt, dernæst politik og tilpasning og mindst moral og assimilation, som er udtryk for kulturel tilpasning af en befolkningsgruppe til en anden, (Bourdieu, 1985: 729).

4.1.6 Opsummering af Bourdieus begreber

Bourdieus kapitalbegreber benyttes til at definere eksempelvis borgere fra højindkomstgrupper. Disse vil oftest repræsentere mennesker, der er i en høj grad er i besiddelse af økonomisk og kulturel kapital. Dette skyldes, at de kommer fra velstillede familier og herved har opnået en god uddannelse og eventuelt et godt familienavn. I denne forbindelse kan de også have opnået en høj grad af social kapital, i form af et godt netværk. Dette giver dem en høj grad af symbolsk kapital, der kan give dem lettere vilkår i gennem livet. Disse borgere repræsenterer, generelt set, de ressourcestærke tilflyttere på Vesterbro med en dyr livsstil. Herved ændrer de gradvist den gældende habitus, der kommer til udtryk som den gældende levemåde med renoverede boliger og café latte. Deres sociale position, der i samfundet anses som god, kan opleves som en konflikt for de borgere der beboede det gamle arbejderkvarter, før byfornyelse. Disse borgere der i højere grad var fra lavindkomstgrupper. De besad i mindre grad økonomisk og kulturel kapital. Dette skyldes at mange af dem var arbejdsløse og uden uddannelse. Til gengæld besad de en høj grad af social kapital da de mødtes på værtshuse til en fyraftensøl. Gennem byfornyelse kan kommunen anses for

at have udøvet en form for symbolsk vold. Dette skyldes, at de gennem byfornyelse, og deraf dyre boliger, har frataget de tidligere borgere deres kvarter. Jeg har herved beskrevet teorien, hvorigennem man kan anskue Vesterbro ud fra forskellige felter med forskellige adgangskrav. Til felterne og de agenter, der agerer i disse, knytter der sig begreber som doxa, symbolsk kapital, symbolsk vold m. fl. I dette projekt vil jeg ud af disse begreber specielt bruge habitus, som et analysebegreb til forståelsen af de borgere, der beboede det gamle arbejderkvarter på Vesterbro og om de oplever en konflikt i forhold til moderniseringen af bydelen og tilflytningen af ressourcestærke borgere. En sammenfatning af de to typer borgere ses i nedenstående tabel.

Faktorer	De gamle Vesterbro-borgere	De nye Vesterbro-borgere
Økonomisk kapital	Lav til middel indkomst	Mellem til høj indkomst
Kulturel kapital	Lav kulturel kapital	Høj kulturel kapital
Social kapital	Stort netværk og sammenhold	Mere individualiseret tilværelse
Familiebånd	Typisk familie med børn/studerende	Singler, par og par med børn
Uddannelse	Ufaglært, faglært eller kort	Mellem og lang uddannelse
Fritidsinteresser	Dyrke det sociale fællesskab på eksempelvis billige værtshuse	Dyr livsstil med eksklusive restauranter, natklubber og café
Social position i det postindustrielle Vesterbro	Svag	Stærk

Tabel 1: Gældende faktorer for De gamle og nye borgere på Vesterbro

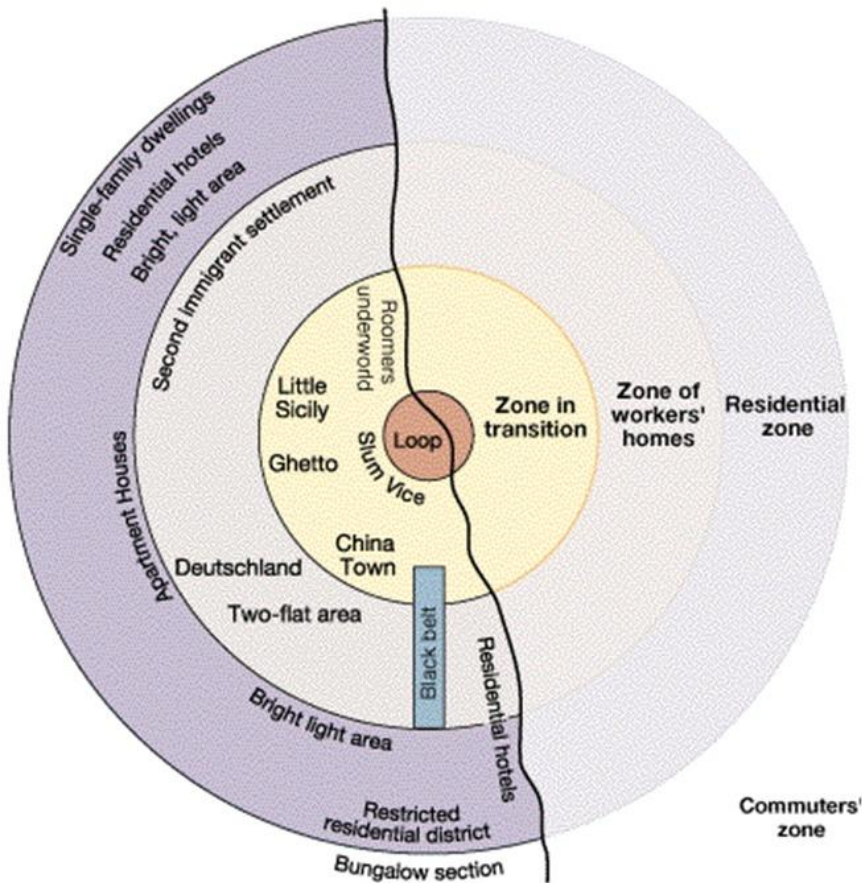
4.2 Park & Burgess' forklaring af byen

Moderniseringen forløber hurtigere i byen grundet mange mennesker og stort tempo. Det upersonlige byliv skyldes mobilitet og segregation. Storbyen er særlig og fortættet, men den naturlige segregering gør, at der ikke findes en entydig storbykultur, men tværtimod er byen en blanding af kulturer og moralske miljøer. Ved omdannelse af Vesterbro kan de borgeres reaktion, der beboede det tidligere arbejderkvarter, muligvis ses i forhold til et af Parks forsøg med dyr og den måde de reagerede på da de skulle ud af en labyrint. De reagerede ikke på baggrund af en reaktion, men på baggrund af en ageren. Dette indebærer, ifølge Park, en ny tilvænnning, koordinering og integration af den eksisterende psykologiske mekanisme, (Park, 1921:14). Herimod er indbegrebet af en reaktion følgende:

"A reaction presupposes the existence of a reflex, habit, conditioned reflex or pattern, in which the response to a stimulus is predetermined," (Park, 1921:14).

Det enkelte individ i et samfund, som for eksempel Vesterbro, adopterer det enkelte habitats gældende levemåde og bliver herved en borger i det respektive kvarter. Individet arver gennem sin barn- og ungdom de specifikke karakteristika ved den gældende levemåde, i det område det vokser op i, (Park, 1921: 15). Herved er de specifikke karakteristika kropsliggjort og kan ses som en form for kulturel inkorporering i det respektive individ. Byen kan ses som en institution, denne består af koncept og en struktur. I denne forbindelse defineres et koncept som en ide, note, doktrin eller interesse. Herved er der tale om organiserede attituder understøttet af deres passende følelser, strukturen er rammen, denne tjener interesserne for borgerne i samfundet. (Park, 1915: 577). Byen er rodfastet i vanerne fra de borgere, der bebor det respektive kvarter. Konsekvensen af dette er, at borgernes moral kommer til udtryk i byen såvel som en fysisk organisering. Det er strukturen i byen, der påvirker os med dens synlige storhed og kompleksitet, men denne struktur har sin egen base i menneskelig natur, hvilket den udtrykker. (Park, 1915: 577). Grundet systemet med individuelt ejerskab, er det umuligt på forhånd at forudsige omfanget af koncentrationen af eksempelvis ressourcestærke borgere på Vesterbro i fremtiden. Dette skyldes at et område som eksempelvis Vesterbro, ikke kan fikseres brugsværdier og oftest er det overladt til private entreprenører, eller i Vesterbros eksempel, de private andelsboligforeninger, at bestemme kvarterets udvikling, (Park, 1915: 578), i forhold af eksempelvis sammenlægning af andelsboliger.

Personlig smag, bekvemmelighed og økonomiske interesser, grundet eksempelvis den øgede globale konkurrence, segregerer byer og hermed klassificerer befolkningen i de store byer, (Park, 1915: 578). Dette kan ses i forhold til Park & Burgess' model over opdelingen af byen, jf. Figur 1.

Figur 1: The ecological model of land use. (Layman, 2011)

I midten af Park og Burgess' model over byen findes kvarteret Loop. Dette er byens forretningskvarter. Dette sted har såvel geografisk, naturale og tilgængelige fordele og bestemmer dermed de generelle linjer for byplanlægning, (Park, 1925: 579). Cirklen uden om Loop, hedder Zone in Transition. Denne er en overgangszone, da den består af nytilkommende immigranter, bohemer og forskellige typer af socialt udsatte. Ringen uden om Zone in Transition bliver kaldt Zone of Workingmen's home. Denne zone kan ses som et kvarter for de lidt bedrestillede. I the Residential Zone findes lækre villaer, gode forhold for børn etc. Uden for figuren findes Commuters' zone.

Byen kan ses som at være struktureret af et stofskifte der sorterer, fordeler og udvider byen, hvilket

er vækststimulerende og ressourceforbrugende. Inden for rammerne af storbyens zoner etableres små delsamfund, der indbyrdes kan være yderst forskellige. Dette kan ses som eksempelvis Vesterbros gamle arbejderkvarter før byfornyelse, og Vesterbro som et mondænt område efter byfornyelsen, der tiltrækker nogle helt andre borgere. Interaktionsformen i byen består af konkurrence. Hvert individ må formodes at leve i harmoni i det respektive kvarter individet bor i. Ved forandringer i dette kvarter, må det formodes, at eksempelvis borgerne fortrænges eller går til grunde såfremt de ikke magter at tilpasse sig. Men hvis eksempelvis borgerne fra det gamle arbejderkvarter, formår at gruppere sig med ligesindede, må det formodes, at de fortsat kan trives i området. Dette er til trods for de massive forandringer der sker ved eksempelvis byfornyelse. Dette kan ses i forhold til Bourdieus habitusbegreb om, at individet slår sig ned der hvor det værner sig bedst mod konkurrence og bidrager til fællesskabet, (Bourdieu & Wacquant, 1996: 106).

4.2.1 Opsumming af Park Burgess' forklaring af byen

Herved viser figur 1, at der opstår eksklusive boligområder hvorfra den fattigere del af befolkningen bliver ekskluderet fra, grundet høje boligpriser. Eksempelvis kan zone in Transition ses som en beskrivelse af det gamle Vesterbro, der, for et par årtier tilbage, husede immigranter og andre socialt udsatte, (Larsen & Hansen, 2008: 2430). At Vesterbro kan ses som Zone in Transition skyldes herskabeliggørelse af et kvarter, hvor et byområdes sociale skift sker gennem byfornyelse og værdistigning. Et skift, der betyder, at mindrebemidlede må flytte fra et område på grund af generelt stigende levepriser, blandt andet stigende huslejer. I The zone of Workingmen findes immigranter der har formået at få etableret sig på det danske arbejdsmarked. De findes et socioøkonomisk sted mellem de fattige fra zone in transition og de velhavende borgere, der bor i The Residential zone. The Residential Zone kan eksempelvis ses som Frederiksberg og Østerbro, hvorimod Zone of Workingmen's home, kan ses som det mondæne Vesterbro, hvor ressourcestærke borgere vælger at bosætte sig, inden de eksempelvis vælger at investere i en villa i The Residential zone. Som væsentlig kontrast til The Residential Zone kan Commuters Zone ses som borgere, der er bosat i den gamle del af Sydhavn. De har forholdsvis langt ind til arbejdspladserne i midtbyen.

Den typiske skildrede udvikling af herskabeliggjorte områder er, at studerende, kunstnere og politisk aktive påbegynder en omstrukturering gennem forskellige aktiviteter. På baggrund af dette vokser der slumkvarterer frem hvor den fattigere del af befolkningen bor. Dette er den del af befolkningen, som er ude af stand til at forsvare dem selv. Det er i denne forbindelse relevant at stille spørgsmålstegn ved, om borgerne fra Vesterbros gamle arbejderkvarter oplever en konflikt i

forhold til at Københavns kommune, gennem byfornyelse, måske i højere grad vægter ressourcestærke borgeres interesser. Dog er denne oplevelse muligvis ikke aktuel, da der i byen er mindre geografisk og social tilknytning. Dette skyldes den sociale og geografiske mobilitet, hvilket kommer til udtryk ved, at byen er voksende og et udesignet produkt fra succesrige generationer af mennesker, (Park, 1915: 577). Herved skabes der upersonlige relationer og disse relationer bliver dermed overfladiske, kortvarige og konkurrencebetonede. Resultatet kan være stor fremmedgørelse og magtesløshed, hvilket gør, at ressourcestærke tilflyttere til kvarteret ikke spiller den store rolle i de tidligere borgeres interessefelt.

Udformningen af de respektive kvarterer, kan ses i forhold til, at borgerne over tid formår at sætte deres præg, eksempelvis på Vesterbro, hvor der nu om dage i høj grad fokuseres på varierede tilbud af eksempelvis restauranter til de ressourcestærke borgere, der bebor området. Herved optager kvarteret nogle af de karakteristika og kvaliteter der er gældende ved de respektive borgere. Dette skaber en form for naboskab i kvarteret, en lokalitet med følelser, traditioner og dens egen historie, (Park, 1915: 579). Storbyen er dog overordnet stedet hvor individet sættes fri og er uafhængig af traditionens bånd, da vi har flygtige bekendtskaber og ikke er afhængige af hinanden, som i de mindre byer. De sociale relationer i byen er præget af distancer, blaserthed og fjendtlighed, der bruges som nødvendigt værn, da man i storbyen hele tiden møder nye mennesker og kulturer.

5. Metode

I dette kapitel redegøres der for de metodiske valg. Valgene er truffet på baggrund af overvejelser omkring teori og problemstilling. Metodevalg i dette speciale vil tage udgangspunkt i valg af case og en gennemgang og begrundelse af den valgte case. Derefter vil der være en gennemgang af specialets kvalitative metode, der omhandler de respektive informanter. Dette vil ske i form af en beskrivelse af informanterne, udvælgelse af informanterne og udførelsen af interviewene. Sidst i metoden, vil der være en analysestrategi, der skal forklare, hvordan analysen er opbygget, og hvordan den indsamlede empiri og teori vil blive benyttet i de enkelte analysedele. Grundlæggende findes der to måder, hvorpå man opbygger og anvender viden; Den induktive og den deduktive metode, (Fuglsang & Olsen, 2003: 43). Metoden er af afgørende betydning for, hvordan projektets empiri bliver indsamlet og undersøgt, (Fuglsang & Olsen, 2003: 44). Da jeg tager udgangspunkt i Vesterbro som case, benyttes der en induktiv tilgang til vidensproduktion. Jeg skaber herved ny viden gennem opsamling af data og erfaringer om, og fra Vesterbro, som jeg systematiserer, for til sidst at opstille nye implikationer. Det er dog nødvendigt at tilføje, at man sjældent kan tale om en ren induktiv tilgang. Dette skyldes, at man altid vil have en vis deduktiv viden, inden man begynder sin research. Fordelene ved brug af Vesterbro som case er, at jeg har kendskab til det moderne Vesterbro og at bydelen er et eksempel på herskabeliggørelse. Ulempen er, at Vesterbro er en undtagelse fra eksempelvis Nørrebro hvor der er foretaget total sanering. Herved er Vesterbro et unikt sted, hvor der, fra kommunens side, er investeret ekstraordinært mange penge i at byforny området, (Larsen og Hansen, 2009: 34).

5.1 Valg af case

Vesterbro, som den valgte case, tjener en praktisk beskrivelse af en generel samfundstendens. Casen skal give et konkret billede af den valgte problemstilling, om borgere i et tidligere arbejderkvarter oplever en konflikt når deres bydel bliver moderniseret, til fordel for ressourcestærke borgere. Herved skal casen give et indblik i en mere overordnet tendens, der gør sig gældende for såvel resten af København, som de større danske byer. Selvom jeg som udgangspunkt er interesseret i et konkret Københavnskeksempel, er det interessant at have in mente, at den overordnede tendens for Vesterbro formentligt ikke er så fjern fra andre byer og bydele. Casestudiet skal bidrage til den videnskabelige udvikling som supplement til andre metoder. Den viden, der opnås med et casestudie, er konkret og kontekstafhængig. Casestudiet bliver en tilgang til at opnå

indsigt i den socialt skabte struktur. At analysere problemstillingen ved hjælp af en case, passer godt overens med den valgte teori og metode, idet Bourdieu mener, at videnskaben må tages som udgangspunkt i en empirisk virkelighed, som er historisk og geografisk. (Bourdieu, 1995: 30).

5.2 Kvantitative data

Til at belyse min problemstilling, anvendes statistikker fra Danmarks Statistikbank og Københavns Kommune. Problemstillingen har henholdsvis en geografisk og økonomisk dimension, og bliver derfor set ud fra et geografisk og økonomisk perspektiv. Dette skyldes en kortlægning af en fordeling af de forskellige demografiske sammensætninger, samt udviklingen af disse. Grunden til dette er, at jeg ønsker at vide om der eksisterer en ulige fordeling af kapitaler på Vesterbro, og om den eventuelle skævvridning er stigende. I forhold til Bourdieu, skal det ses som den kulturelle og økonomiske kapital. Derudover analyseres habitus og feltet, der, symbolsk set, er blevet taget fra lavindkomstgrupperne, de tidligere arbejdere i kvarteret, efter konverteringen af de tidligere private udlejningsboliger til eksklusive andelsboliger.

5.3 Kvalitative data

For bedst at opnå viden om og, for så vidt, at kunne besvare min problemformulering, er det særdeles relevant at indhente kvalitative data i form af informanternes refleksioner omkring de stillede spørgsmål. Styrken ved disse kvalitative data er, at det sætter informanten i stand til at meddele andre om sin situation, ud fra sit eget perspektiv. Det indblik man kan opnå i andres livsverden, er en af de væsentligste styrker ved den kvalitative arbejdsmetode. (Kvale, 2009: 56). Ved hjælp af den kvalitative spørgeform, er der mulighed for at komme bag om fænomenet, og få uddybende svar inden for det felt der undersøges i denne sammenhæng; om de borgere, der har boet på Vesterbro før byfornyelsen har oplevet en konflikt. I de respektive interviews, har jeg valgt at bruge semistruktureret spørgsmål. Det betyder, at jeg ikke har brugt lukkede og forudbestemte spørgsmål, således at spørgsmålene ikke får karakter af et kvantitativt spørgeskema med afkrydsning. Dog er der ved socioøkonomiske spørgsmål benyttet en kvantitativ tilgang ved eksempelvis inddeling af indkomst. Jeg har gennem de åbne spørgsmål prøvet at lede informanterne ind på overordnede emner, som jeg har været interesseret i – og derved: ”... *indhentet beskrivelser af interviewpersonernes livsverden med henblik på at tolke på de beskrevne fænomener*”, (Kvale, 2009: 45). Alle interviews er lagt bagerst i specialet, som bilag, så jeg, såvel som læseren, efterfølgende har de fulde svar, fra hver af de respektive informanter, til rådighed. Nedenstående

tabel viser at den første halvdel af interviewene er let at generalisere, da det er standardsvar der kræves såsom fx mand eller kvinde, og tæt eller ingen relation til Vesterbro. Herimod ligger den anden halvdel af spørgsmålene op til personlige svar og er herved svært generaliserbart.

Kvantitative: Nemme at sammenligne	Kvalitative: Svære at sammenligne
1. Køn	6. Beskæftigelse
2. Relation til Vesterbro i dag	7. Tidligere beskæftigelse
3. Civilstatus	8. Oplevelse af Vesterbro før 1997
4. Uddannelsesniveau	9. Hvordan oplevede de byfornyelsen i Deres karre
5. Lønindkomst	10. Oplevelse af Vesterbro efter byfornyelsen
	11. Opleves der en konflikt mellem det gamle og nye

Tabel 2: Interviewguide

5.4 De udvalgte respondentes personlige karakteristika

Informanternes indkomst inddeles i henholdsvis lavindkomst under 209.000 kr. per år, mellemindkomst anses i denne sammenhæng som værende fra 209.000 kr. og op til 460.000 kr. per år, og højindkomst fra over 460.000 kr. per år. Da topskatten gør sig gældende ved en indkomst over 421.000 kr., efter AM-bidrag er fratrukket, benyttes 460.000 kr. som grænsen mellem høj- og mellemindkomst. Dette skyldes, at 460.000 kr. svarer til en lønindkomst før AM-bidrag fratrækkes, (Skat, 2013). Da en borger på dagpenge maksimalt får udbetalt 209.000 kr. per år i 2013-sats, (HK, 2013), er dette beløb sat som maksimal indkomsten for lavindkomst gruppen. Dette skyldes at beløbet for eksempelvis kontanthjælpsmodtager, på 167.454 kr. i 2013-sats, (Borger, 2013), er væsentligt lavere. Herved vil borgerne med få midler såsom mindre velhavende pensionister og deltidsarbejdende i mindre attraktive stillinger, ved brug af dagpengesatsen som maksimum beløb, blive fordelt under dette beløb. Ved en lavere grænse ville eksempelvis dagpengemodtagere høre under middelindkomsten, hvilket måske er en smule optimistisk, da den månedlige udbetaling til dækning af udgifter maksimalt vil være cirka 10.000 kr. per måned.

5.4.1 Informant nummer 1

Informant nummer ét er 69 år, gift og har tre børn, der er flyttet hjemmefra. Han er faglært mekaniker, men er pensioneret og fraflyttet København. Han har en lav indkomst. Hans umiddelbare holdning til byfornyelsen er, at den har eroderet det sociale sammenhold, som gjorde

sig gældende i det gamle arbejderkvarter, til fordel for et mere børnevenligt publikum og den moderne livsstil.

5.4.2 Informant nummer 2

Informant nummer to er 45 år, fraskilt og har to hjemmeboende og to udeboende børn. Hun har en mellemlang uddannelse og arbejder som pædagog, men har tidligere arbejdet som social- og sundhedshjælper. Hun har en mellemindkomst og bor på Vesterbro.

5.4.3 Informant nummer 3

Informant nummer tre er 22 år, i et forhold med sin samboende kæreste i Valby og har ingen børn. Hun har en mellemlang uddannelse, men har tidligere arbejdet som ufaglært. Hun har en lav indkomst. Hendes umiddelbare holdning til byfornyelse er at Vesterbro er blevet mere sikkert. Hun ligger dog ikke skjul på at man kan se en væsentlig transformation i området fra før og efter byfornyelsen. Da hun er vokset op i området og flyttede i 2003, kan hun ikke længere genkende det gamle Vesterbro med alle barndoms minderne.

5.4.4 Informant nummer 4

Informant nummer fire er født og opvokset på Vesterbro. I dag bor og arbejder han der. Han er 61 år, gift og har et hjemmeboende barn. Han er caféjer på Vesterbros torv og har en mellemindkomst. Han er faglært og har tidligere været ansat på Carlsberg.

5.4.5 Informant nummer 5

Informant nummer fem bor og arbejder på Vesterbro. Hun er 27 år, i et forhold, samboende og har et hjemmeboende barn. Hun har en mellem indkomst. Hun læser til lærer og arbejder som lærervikar på Gasværksvejens skole. Hun har en mellemlang uddannelse og har tidligere arbejdet som ufaglært tjener.

5.4.6 Informant nummer 6

Informant nummer seks bor på Vesterbro og er 45 år. Hun er gift, med to hjemmeboende børn på 2½ og 7 år. Hun har en lav indkomst, da hun er sygemeldt procesteknolog. Hun har tidligere arbejdet som kok. Hun har en uddannelse som faglært kok og omskoling på erhvervsakademiet til procesteknolog.

5.4.7 Informant nummer 7

Informant nummer 7 har en datter, der bor på Vesterbro og kommer der i ny og næ. Hun er 61 år og gift, med tre udeboende børn. Hun er på efterløn og har en lav indkomst. Hun er faglært kontorassistent og har tidligere arbejdet som kontorassistent på Vesterbro.

5.4.8 Informant nummer 8

Informant nummer 8 boede på Vesterbro ind til slutningen af 1980'erne, men har i dag kun en begrænset relation til bydelen. Han er 68 år, single og har et barn. Han har en høj indkomst og er uddannet Cand. Polyt. Et art (civilingeniør). I dag arbejder han som seniorforsker ved SBI, men har tidligere været beskæftiget i Folketinget i tre år og arbejdet med planlægning.

5.4.9 Informant nummer 9

Informant nummer 9 er kvinde og bor på Vesterbro. Hun er 41 år og samboende med sin kæreste der har boet i kvarteret siden 1980'erne. Hun har to børn på henholdsvis 2 og 7 år. Hun har tidligere arbejdet som både ufaglært og faglært i hjemmeplejen på Vesterbro. I dag studerer hun Cand. Soc. i by, bolig og bosætning.

5.5 Udvalgelse

I forbindelse med indsamling af empiri i form af kvalitative interviews, har det været nødvendigt at vurdere, hvilke personer, der kunne være nyttige at skabe kontakt til. Hertil kommer det faktum, at de kontakter, jeg har etableret undervejs i løbet af den primære empiriindsamling, er afgørende for den indsigt, jeg når frem til. (Thagaard, 2004: 69). De valgte informanter er valgt på baggrund af min indsigt i deres socioøkonomiske karakteristika. Det har været vigtigt i forhold til min primære dataindsamling at skabe kontakt til informanterne, der ville være i stand til rationelt at reflektere over de respektive spørgsmål. Jeg har ikke ønsket at ende op med fuldkommen ideologiske og sprogliggjorte refleksioner. Samtidig har det dog været vigtigt at informanterne har haft et vist uddannelsesniveau, da forskellige beskæftigelsesmuligheder ville være udtryk for eksempelvis borgere fra lavindkomstgrupper uden muligheder for deltagelse på arbejdsmarkedet. Hvis jeg eksempelvis havde haft kontakt til ufaglærte informanter, kunne svarene være kommet til udtryk som deres afmagt i forhold til mangel på billige andelsboliger, som de gerne ville have del i. Ved, at de udvalgte informanter har et relativt højt uddannelsesniveau, er mine forhåbninger, at jeg herved har opnået de mest rationelle refleksioner, fra de respektive informanter, som muligt. Det overordnede krav til de udvalgte informanter var, at de havde kendskab til Vesterbro før 1997, hvor

den helt store byfornyelse gik i gang. Såfremt de ikke havde kendskab til Vesterbro før byfornyelsen ville det være svært for dem at svare relevant på spørgsmålene.

5.6 Udførelse og pålidelighed

De respektive informanter blev udvalgt på baggrund af deres viden om Vesterbro fra før og efter byfornyelsen. Det var målet at benytte informanter der repræsenterede lav – og middelindkomstgrupperne og som havde erfaring med omdannelsen af boligerne fra leje og til andelsboliger. Det kom til udtryk ved deres fortælling om omdannelsen i deres karré. Der blev inden interviewene arbejdet ud fra at skabe lettilgængelige spørgsmål. Dog var resultatet at jeg formodede at informanterne besad samme viden, som mig, om at der var sket en væsentlig socioøkonomisk ændring i bydelen og at en ændret forbrugskultur, var gældende for Vesterbro. Da informanterne til tider kun havde begrænset indsigt i den socioøkonomiske ændring gjorde det til tider relativt svært for informanterne at give et uddybende svar. Da jeg har valgt at benytte åbne spørgsmål i mine interviews og herved opnåede kvalitative svar, er det ikke kravet om generaliserbarhed, der gør sig gældende. Herimod er det i højere grad spørgsmålet om validitet, der er essentielt for mig at have fokus på. Validitet drejer sig om: ”... *hvorvidt en metode undersøger det den har til formål at undersøge... i hvilket omfang mine observationer faktisk afspejler de fænomener jeg interesserer mig for*”, (Kvale, 2000: 233). Med andre ord skal jeg stille mig selv spørgsmålet: Undersøger jeg reelt dét som jeg påstår, at jeg undersøger? Ved at opstille spørgsmål der i mere eller mindre grad reflekterer min problemformulering, sikrer jeg en overensstemmelse mellem problemformulering og dataindsamling, hvilket højner validiteten. Validitet angår også indholdet af informanternes refleksioner, ved at se på om det, de fortæller kan være sandt eller falsk, heraf kan de være pålidelige eller upålidelige. Mine informanter kommer i spørgsmålene ind på mange af de samme problemstillinger i forhold til andelsboliger og den boligpolitiske problematik med boliger til lavindkomstgrupper og om borgere fra det gamle Vesterbro oplever en konflikt, dette mener jeg øger validiteten. Da besvarelsen af spørgsmålene afhænger af den situation, som informanterne befinder sig i og de udfordringer, som borgerne sættes overfor, vil de svar der gives i dag ikke nødvendigvis være de samme som de, der gives ved en tilsvarende undersøgelse gennemført om for eksempel 5 år. Derfor anses pålideligheden ikke for at være høj set over tid. Pålideligheden er heller ikke lige så høj, som gyldigheden, da det for andre ville være svært at gentage og derved teste. En af grundene til dette, er at spørgsmålene er meget åbne. Herved udviklede informanternes svar sig i takt med deres refleksioner.

5.7 Karakteristika ved de interviewede informanter

I dette speciale er der blevet foretaget 9 interviews. Heraf er der blevet interviewet seks kvinder og 3 mænd. Aldersspændet er fra 22 og op til 68 år, hvoraf de fleste er i 60'erne. Der er kun to informanter i 20'erne og tre i 40'erne. Såfremt der havde været foretaget flere interviews ville dette, af hensigtsmæssige grunde, så vidt muligt have været mænd og kvinder i 20'erne og 30'erne. Dette skyldes at der ikke er blevet interviewet nogle informanter i 30'erne og 2/3 af informanterne på nuværende tidspunkt er kvinder. Dog er aldersrepræsentationen af informanterne relativt repræsentativ, da størstedelen af borgerne er i alderen 30-69 år. Da otte ud af ni informanter har børn vil informanter uden børn også være at foretrække, såfremt flere interviews skulle foretages. Dette skyldes, at langt størstedelen af borgerne på Vesterbro er enlige, jf. tabel 7.

Da otte ud af ni informanter hører under lavindkomst- eller mellemindkomstgruppen, er dette overordnet set et repræsentativt billede af indkomstniveauet på Vesterbro. Dette skyldes at det kun er ca. 15 % der tjente og tjener over 460.000 kroner per år. Dermed er det kun godt og vel 1/8 der hører under højindkomstgrupper. Det er kun godt og vel hver tredje der har en mellemlang eller lang uddannelse. Herved repræsenterer de respektive informanter overordnet set beboersammensætningen på baggrund af uddannelse på Vesterbro, jf. tabel 4. Dette skyldes at to af informanterne har en kandidatgrad. Tre er faglærte og resten har en mellemlang eller ingen uddannelse. Da tre af informanterne er studerende, er denne procentdel væsentligt over den gennemsnitlige, for Vesterbro. Dette skyldes, at det kun er cirka 20 % der er under uddannelse, jf. tabel 4, hvorimod 33 %, af de respektive informanter er under uddannelse. Herved er der en væsentlig overrepræsentation af folk under uddannelse, blandt de respektive informanter.

6. Analyse

Oplever de tidligere borgere fra Vesterbros arbejderkvarter reelt en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere, der bebor det mondæne Vesterbro?

For at besvare denne problemstilling, tages der først og fremmest udgangspunkt i den kvantitative empiri. Denne underbygger den kvalitative empiri. Fremgangen vil ske ved en udledning af konkrete kvantitative data fra 1996 og til 2012, udarbejdet af Morten Eske Jensen ved Københavns kommune. Herved bliver spørgsmålet omkring *hvordan Vesterbros historiske udvikling har været, fra 1996 ved starten af byfornyelse, i kvarteret, og til i dag*, kvantitativt besvaret. Efterfølgende vil diskussionen fremføre informanternes oplevelser. Herved bliver den kvalitative empiri, der er kontekstafhængig, underbygget af den kvantitative empiri, der er faktagivende.

Tallene er i procent	Centrale Vesterbro (byfornyset)		Centrale Vesterbro Vest	
	1996	2012	1996	2012
Alder				
0-4 år	5,1	7,8	5,9	8,2
5-9 år	2,9	5,3	3,7	4,6
10-14 år	1,8	4,1	2,8	3,4
15-19 år	3,1	3,0	4,6	2,8
20-24 år	18,5	10,6	14,6	9,2
25-29 år	20,8	13,1	17,3	14,0
30-34 år	13,5	13,2	11,5	15,0
35-39 år	7,7	12,2	6,3	12,5
40-44 år	5,6	9,1	5,5	8,3
45-49 år	4,6	6,4	5,6	5,6
50-54 år	4,3	4,2	4,9	3,7
55-59 år	3,3	3,2	3,5	3,4
60-64 år	1,8	2,6	2,9	3,1
65-69 år	1,8	2,3	2,7	2,7
70-74 år	1,6	1,3	2,5	1,5
75-79 år	1,3	0,6	2,4	1,0
80-84 år	1,1	0,5	1,9	0,6
85-89 år	0,9	0,4	1,1	0,3
90-94 år	0,4	0,2	0,4	0,2
95- år	0,1	0,1	0,1	0,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Til venstre, i tabel tre, ses en markant ændring i beboersammensætningen på baggrund af alder, på Vesterbro, fra 1996 og til 2012. For børn under 15 år, er der kommet 7,4 procentpoint flere i den byfornyede del. Herimod er stigningen på Vesterbro Vest "kun" på 3,8 procentpoint. For unge i alderen 20-29 år, er ændringen markant. I den byfornyede del er der sket et fald på 15,6 procentpoint og på Vesterbro Vest har dette fald været på 8,7 procentpoint. I den byfornyede del er der overordnet set kommet flere i alderen 35-69 år. Denne stigning er også gældende for Vesterbro Vest, samtidig med at der her også har været en stigning på 3,5 procentpoint for borgeren i alderen 30-35 år. For borgere i alderen 70 år og over er der for begge bydele et lille fald.

Tabel 3: Beboersammensætning på baggrund af alder. Kilde: Kbh's kommune statistik, 2013

På baggrund af nedenstående tabel, ses en klar ændring i uddannelsesniveaet. I den byfornyede del af Vesterbro, er der sket et fald på 16,3 procentpoint², for folk med en gymnasial uddannelse eller derunder. Dette fald har på Vesterbro Vest været på 18,9 procentpoint. Tilsvarende har der været en stigning i beboersammensætning med en mellemlang- eller lang videregående uddannelse, på henholdsvis 16,6 procentpoint i den byfornyede del af Vesterbro og på 21,6 procentpoint på Vesterbro Vest.

	Centrale Vesterbro (byfornyset)		Centrale Vesterbro Vest	
	1996	2012	1996	2012
Tallene i tabellen fremstår i procent				
Under uddannelse	23,7	22,5	20,8	20,9
Grundskole el. ingen udd.	30,4	18,5	37,1	20,1
Gymnasial uddannelse	13,0	9,8	10,5	8,5
Erhvervsfaglig el.	15,6	11,2	17,5	14,5
Kort videregående udd.	3,1	3,3	2,7	3,2
Bachelor el. mellemlang videregående udd.	8,3	15,8	7,1	15,7
Lang videregående uddannelse	5,9	19,0	4,3	17,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 4: Beboersammensætning på baggrund af udd. Kilde: Kbh.'s kommune statistik, 2013

Som udgangspunkt kan ovenstående tabel sammenlignes med tabellen over gældende faktorer for de gamle og nye borgere på Vesterbro, se afsnit 4.3. Ved sammenligning af uddannelsesniveaet i 1996, er det tydeligt at en langt mindre del af beboerne på Vesterbro i 2012, har en kort uddannelse. De mest signifikante forskelle er faldet på 11,9 procentpoint, fra 1996 og til 2012, i gruppen der har en grundskole eller ingen uddannelse. For beboerne på Vesterbro med en mellemlang eller lang uddannelse i 2012, er der sket en stigning på henholdsvis 7,5 og 13,1 procentpoint. Hvis vi tager udgangspunkt i den del af Vesterbro, det såkaldte Centrale Vesterbro Vest, der skal byfornyes, (Københavns Kommune, 2011: 6), er tendensen i forhold til en beboersammensætning med højere uddannelse, endnu tydeligere end i den del af Vesterbro der ligger tættest ved hovedbanegården. Her er det hele 8,6 og 13 procentpoint flere, der havde henholdsvis en mellemlang eller en lang uddannelse i 2012, i forhold til 1996. For borgere med en grundskole eller ingen uddannelse har

²-16.9 procentpoint = (22,5+18,5+9,8)-(23,7+30,4+13), dette er fremgangsmåden for de respektive procentpoint der er benyttet i opgaven. Ved at fratække tallene for det ene årstal med det andet, i dette tilfælde år 2012 – 1996, fremkommer resultatet i det respektive antal procentpoint.

faldet været på 17 procentpoint. Samtidig med stigningen i uddannelsesniveaueet i bydelen, ses fjernelsen af private lejeboliger tydeligt i nedenstående tabel.

Tallene fremstår i procent	Centrale Vesterbro (byfornyret)		Centrale Vesterbro Vest	
	1996	2012	1996	2012
Almennyttig bolig	7,7	16,5	3,5	6,7
Ejebolig	10,8	7,2	7,3	4,5
Privat andelsbolig	31,2	52,1	35,7	73,6
Privat udlejning	44,4	18,9	53,4	14,8
Kommune/stat	5,9	5,3	0,1	0,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 5: Beboersammensætning på baggrund af bolig. Kilde: Kbh.'s kommune statistik, 2013

I den del af Vesterbro der ligger tættest på hovedbanegården er der sket et fald i de privat udlejede boliger på 25,5 procentpoint, i perioden 1996 og til 2012. Samtidig er der sket en stigning i andelen af private andelsboliger på 20,9 procentpoint. På Vesterbro Vest er der, i perioden 1996 og til 2012, sket et fald i andelen af private udlejningsboliger på hele 38,6 procentpoint. Samtidig er der sket en stigning på 37,6 procentpoint i andelen af private andelsboliger. Udover den markante ændring i boligsammensætningen, i kvarteret, er der også sket et markant indkomstløft, jf. nedenstående tabel. Der er kommet et markant socioøkonomisk skift i perioden 1996 og til 2012. De mest markante skift ses i henholdsvis lav- og højindkomstgrupperne. Dette skift stemmer overens med tabellen over de definerede faktorer for de gamle og de nye Vesterbro borgere. Både i den del af Vesterbro tættest ved hovedbanegården og Centrale Vesterbro Vest har der været et markant fald i borgere med en indkomst under 200.000 kr., jf. nedenstående tabel.

Tallene fremstår i procent	Centrale Vesterbro (byfornyret)		Centrale Vesterbro Vest	
	1996	2012	1996	2012
Under 100.000	38,7	18,1	38,5	15,1
100.000-200.000	39,0	28,0	41,6	30,0
200.000-300.000	16,5	15,2	16,1	17,4
300.000-400.000	4,1	17,5	3,1	19,9
400.000-500.000	1,1	11,6	0,5	10,5
500.000 og over	0,6	9,7	0,2	7,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 6: beboersammensætning på baggrund af indkomst. Kbh.'s kommune statistik, 2013

For den byfornyede del af Vesterbro har der i perioden 1996 og til 2012, været et fald på 36,6 procentpoint sammenlagt, for borgere med en indkomst under 200.000 kroner. På Centrale Vesterbro Vest har dette fald været på hele 37,1 procentpoint. Hvor der i den byfornyet del af Vesterbro er kommet hele 9,1 procentpoint flere i 2012, med en indkomst på 500.000 kr. eller derover, er der på Centrale Vesterbro Vest ”kun” en stigning på 6,9 procentpoint. Herimod er der for mellemindkomstgrupperne, med en indkomst på 300-400.000 kr., en stigning på Vesterbro Vest, på hele 16,8 procentpoint. Denne stigning i den byfornyede del, er ”kun” på 13,4 procentpoint. Udover de ovennævnte tre faktorer, er der også sket en væsentlig ændring i beboersammensætningen, på baggrund af familieforhold. Jf. nedenstående tabel ses et markant fald i enlige uden børn. Dette fald er på 9,8 og 7,3 procentpoint, for henholdsvis den byfornyede del af Vesterbro og Vesterbro Vest. For familier med børn, bestående af enlige, ægtepar eller samboende, er det sket en stigning. Denne stigning er for den byfornyede del og Vesterbro Vest, på henholdsvis 11,1 og 8,8 procentpoint. Overordnet set er der kommet færre enlige og flere par, samtidig med at der er kommet flere hjemmeboende børn i de to dele af Vesterbro.

Tallene fremstår i procent	Centrale Vesterbro (byfornyet)		Centrale Vesterbro Vest	
	1996	2012	1996	2012
Enlige uden børn	75,7	65,9	72,5	65,2
Enlige med børn	3,2	6,4	4,4	6,0
Ægtepar uden børn	5,2	4,5	7,2	5,1
Ægtepar med børn	4,0	8,3	5,6	8,1
Ugifte par uden børn	9,4	9,1	8,0	9,7
Ugifte par med børn	2,3	5,7	2,1	5,8
Ikke-hjemmeboende børn	0,2	0,1	0,2	0,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 7: Beboersammensætning på baggrund af familie. Kilde: Kbh.’s kommune statistik, 2013

6.1 Analyse af informanternes diskussion omkring Vesterbros udvikling

Ovenstående analyse af de kvantitative data, viste en markant socioøkonomisk ændring i perioden fra 1996 og til 2012, på Vesterbro. For at se om der er en sammenhæng mellem informanternes oplevelse af udviklingen på Vesterbro og de konkrete fakta de kvantitative data viser, blev informanterne interviewet i forhold til fire temaer. Disse fire temaer er: **”1. Informanternes oplevelse af Vesterbro før 1997? 2. Hvordan oplevede informanterne byfornyelsen i deres karré? 3. Hvordan oplever informanterne Vesterbro efter byfornyelsen? 4. Oplever informanterne en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro og dermed en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere?”**

6.1.1 Tema 1: Oplevelse af Vesterbro før 1997?

Ved sin refleksion over Vesterbro før 1997, nævner informant nummer to, der fremadrettet refereres til som (S): *”Et Vesterbro hvor der var plads til mange skæve elementer... Før byfornyelsen var det arbejderklassen, bistanndklienter, det var ikke de højtuddannede der boede her. Det var heller ikke hipt at bo på Vesterbro, det afspejlede boligpriserne jo også dengang”*. I forhold til (S)’s kommentar angående boligpriser, hænger denne faktor formentlig i høj grad sammen det faktum at der er kommet flere med mellem og høje indkomster til bydelen, jf. tabel over beboersammensætning på baggrund indkomst. Dog oplever (S) samtidig en forundring over at de folk vælger at købe en dyr lejlighed i området, men ikke ønsker det nærmiljø de får med i købet, jf. (S): *”Jeg kan blive lidt forundret over at når man gerne vil se på lejlighed i Vesterbro går jeg ud fra at man også kigger på nærkvarter og der har været rigtig meget skriveri om at nu har folk købt lejlighed til 1, 2 eller 3 millioner og så kan man ikke finde ud af at flytte narkomanerne nede fra Maria Kirke Plads, hvor jeg bare tænker jamen hvad havde I regnet med”*.

Ovenstående forundring kan potentielt være en forskel, hos tilflytterne, i den gældende habitus, såvel som kapital, jf. kap.5. Herved kan problematikken for de ressourcestærke tilflyttere være, at de forventer den levemåde og den samme type af borgere som de selv repræsenterer. Informant nummer tre, refereres til som (D), nævner: *”Jeg syntes i bund og grund at du ser de mennesker i gadebilledet du ser fordi de har råd til at bo der..”*. Dette kan ses som en ændring i det Bourdieu omtaler som kapitaler, jf. kapitel 5. Det er tydeligt at de gamle Vesterbro borgere oplever en ændring fra måske mindre bemidlede eksistenser og til folk med dels mere kulturel kapital, i form

af uddannelse, og dels mere økonomisk kapital. I forhold til problematikken med tilflyttere der har en økonomisk stærkere kapital kan informant (D)'s udtalelse sættes i relation: *"... så det har været en lidt kujonagtig måde at fjerne de mennesker som man ikke syntes skulle være der. Folk kan jo ikke rigtig sige noget til at de ikke rigtig kan betale deres husleje og så er det jo også problematisk for de bydele der er modtagere af de tidligere borgere. Det er problematisk for hele København at man fjerner de her lejeboliger, jeg syntes at man skal træde varsomt når man ændrer en hel bydel"*.

6.1.2 Tema 2: Hvordan oplevede informanterne byfornyelsen i deres karré?

Informant (D)'s ovenstående refleksioner, er med til at underbygge problematikken i forhold til de gamle borgeres mindre økonomiske kapital. Samtidig, som informant (D) nævner, har kommunen været med til at udøve en form for symbolsk vold, jf. kapitel 5, ved at fratage de tidligere borgere deres kvarter, til fordel for de veluddannede. Tilflytningen af veluddannede til Vesterbro Vest, må i høj grad hænge sammen med konverteringen af private udlejningsboliger til private andelsboliger. Dette har informanterne så at sige oplevet tæt inde på livet. Hvordan byfornyelsen blev oplevet af de tidligere beboere, i deres karre, kommer til udtryk gennem informant nummer et, der refereres til som (HJ): *"Der var nogle der var nød til at flytte da den økonomiske situation var for stor en ændring. Det var privatudleje, så kom der en spekulant og renoverede det og lagde badeværelse ind, etc. Og da det var færdigt var huslejen fordoblet ... Hele miljøet blev lavet om da nogle af dem der havde boet der måtte flytte ..., derefter kom man ikke hinanden ved... Men det jo klart for nu havde folk travlt fordi de havde større økonomisk byrde"*. Informant (S)'s udtalelse om oplevelsen af Vesterbro før 1997 i forhold til boligpriserne, underbygger informant (HJ): *"Mig og min daværende mand købte en andel i 1991 125m² til 84.000 kr. Det siger jo lidt om boligpriserne, det var i Ingerlevsgade, så det var i den pæne ende af Vesterbro. Jeg solgte i 2012 til 1,3 mio."*

6.1.3 Tema 3: Hvordan oplever informanterne Vesterbro efter byfornyelsen?

Informanternes udtalelser er klare udtryk for at prioriteringer hurtigt blev ændret, efter at der kom private andelsboliger til bydelen. Allerede dengang, hvor det var forholdsvis lave boligpriser, som (S) flere gange har nævnt, kom der en ændring af værdierne. Det er ikke længere det sociale og nærværet til lokalmiljø der er i fokus, men herimod smart i en fart og økonomisk kapital, som (D) også udtrykker det: *"Det store issue for mig er at Vesterbro ikke er hjemme mere, der er ikke det trygge nærmiljø mere det er kaffebarer og børnefamilier, i midthalvfemserne er minderne gode for mig men de er nu røget til fordel for at det hele skal være trendy fx Enghave plads har seks kaffebarer, jeg kan ikke se fordelene i det. Så hvis byfornyelsen er trendy kaffebarer, så kan jeg ikke*

se meningen med det da det trygge nærmiljø ryger". De dyre trendy kaffebarer og dyre boligpriser, som informanterne udtrykker det, til fordel for det trygge nærmiljø, kan ses i forhold til den øget økonomiske kapital. Dette kan være udtryk for to ting. Dels en tilflytning til Vesterbro af de såkaldte borgere Neil Smith betegner som "gentrifiers". Disse borgere repræsenterer, generelt set, de ressourcestærke tilflyttere på Vesterbro med en dyr livsstil, (Smith, 2007: 539). Dels kan der være tale om de studerende der boede på Vesterbro før byfornyelsen og som er blevet boende efter endt uddannelse, grundet en stærk social kapital i form af bekendte. Uanset hvilke borgere den højere økonomiske kapital dækker over, er der sket en markant ændring i forhold til tilhørsforholdene og naboskabet, jf. (HJ)'s udtalelse om oplevelsen af Vesterbro før 1997: "*Det gamle miljø fra at gå ned på knejpen bliver ødelagt, hvilket gør at der er meget få af de billige ølstuer, ... og de bliver ændret til steder for finere folk... Det vil sige at det gamle miljø med at man kom hinanden noget mere ved bliver til "dav" på trappen og så lukker man sig inde i sit eget lille. Nede ved en bekendt i Roskilde er de alle sammen af højere indkomst og hinanden nok, ... det moderne miljø, det på samme måde inde på Vesterbro...*". Den sociale positionering på Vesterbro, er ændret markant for de gamle borgere. Dette er ikke længere et kvarter hvor de føler at de lever i harmoni. Herimod kommer tilflytternes sociale positionering, i forhold til deres økonomiske kapital, til udtryk gennem dyre boligpriser og trendy dyre caféer. Dette gør det svært for de gamle Vesterbro borgere og deres sociale position bliver svækket. Dette skyldes at kampen om feltet kommer de veluddannede mellem- og højindkomstgrupper til gode. På den måde overtager de ressourcestærke tilflyttere, groft set, det gamle Vesterbro ved omdannelse af billige private udlejningsboliger, til dyre private andelsboliger.

6.1.4 Tema 4: Oplever informanterne en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro og dermed en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere?"

Informant nummer fire, der refereres til som (FW), forklarer at det sociale er ændret markant. Denne opførsel skyldes de nye tilflyttere der er mindre sociale: "*Det er blevet mere fremmedgjort. Dem der er flyttet ind tror at de er flyttet ind i en landsby. De brokker sig over biler og støj og alt muligt... Det er ikke det samme mere, folk er sig selv nærmest*". Udover at folk er hinanden nærmest skal man på det moderne Vesterbro også symboliserer de rigtige værdier. Men realiteten er at man ofte kun har nok i sig selv, jf. (FW): "*De vil gerne være miljøbevidste, men smider affald alle vegne og cykler over fortovene og er ved at køre de gamle mennesker ned, så det er ikke det samme mere. I gamle dage hjalp folk hinanden, i dag går de bare forbi. I gamle dage kunne man sende børnene*

ned og lege trygt, man vidste at de holdt alle sammen øje med hinanden, nu er de hellere fri for andre". (FW)'s refleksion om folk er sig selv nærmest, underbygges af informant nummer syv, der fremadrettet refereres til som(I): "Det er muligt at man er mere ligeglad, det kommer an på om det stadig er de gamle beboere der er der eller om de er flyttet grundet huslejestigninger. Men problemet er når de gamle flytter ud, så bliver beboersammensætningen ændret".

Overordnet set er alle 9 informanter enige om at det sociale i form af relationer og netværk, er røget til fordel for dyre renoverede boliger og de nytillflyttendes anderledes værdier. Herved kan det konkluderes at de gamle borgere overordnet set oplever en ændring i habitus og den tidligere gældende habitus.

7. Konklusion

Som svar på den respektive problemstilling, om dem der boede på Vesterbro før byfornyelsen i 1990'erne oplever en konflikt i forhold til de ressourcestærke tilflyttere, er svaret både ja og nej. Borgerne oplever en konflikt i forhold til at deres kvarter ikke længere repræsenterer hjemme for dem. Dette skyldes dels den omvæltning der har været i forbindelse med byfornyelsen, og dels den omvæltning der har været i forhold til den sociale og økonomiske kapital. Herved er Vesterbro ikke længere glade minder hvor man kendte hinanden og var tryk. Dette skyldes at selvom informanterne formidler at byfornyelsen har ført noget godt med sig i forhold til bedre vilkår for misbrugere, renoverede gårdmiljøer og en bedre boliger, har det samtidig også været skidt. Mange af de velkendte stamsteder for de gamle Vesterbro borgere, hvor de kunne komme og få en fyraftens øl og dyrke det sociale fællesskab, er røget til fordel for hvad informanterne betegner som tilbud for finere folk.

En af de væsentlige ting der bliver fremhævet er trygheden i kvarteret. Denne er på samme tid blevet større og mindre. Den øgede tryk kommer til udtryk ved færre problemer med salg af de hårde stoffer og prostitution. Samtidig er der kommet flere områder der kan give trykke oplevelser for eksempelvis børnefamilier. På den anden side er trygheden blevet mindsket. Dette skyldes at de gamle borgere ikke længere føler det velkendte naboskab, der var engang. Der er flere gange blevet givet udtryk for at de nytilflyttede ressourcestærke naboer står sig selv nærmest. Dette kommer til udtryk som fjendtlig og ligegyldighed i eksempelvis gåden eller på gade. Herved har de seneste årtiers historie for Vesterbro båret præg af en stærk indtrængen af ressourcestærke borgere, der ønsker at forme området i forhold til deres ønsker og behov. Samtidig er de gamle Vesterbro borgere i større eller mindre grad blevet frataget deres kvarter. Dette er sket dels gennem behovet for øget økonomisk kapital til de nye andelsboliger, og dels på baggrund af tabet af social kapital. Tabet af den sociale kapital skyldes, at mange af de gamle borgere er flyttet til fordel for de nye der er kommet til. Herved er habitus også ændret, da de ressourcestærke borgere stiller helt andre krav til deres område og muligheder for rekreation, end deres ofte økonomisk og kulturelt mindrebemidlede medborgere.

8. Kritik af undersøgelse

En kritik af dette projekt, kunne være i forbindelse med en afgrænsning af det tidsmæssige perspektiv. Denne afgrænsning kommer til udtryk ved kvantitative data fra slutningen af 1990'erne og til 2012. Informant nummer 8, er, i sit interview, inde på, at der allerede i 1970'erne var sat gang i saneringsarbejde og konvertering af billige private udlejningsboliger, til dyre ejerlejligheder og andelsboliger. For at have opnået et reelt udtryk for hvordan oplevelsen har været for borgere, i forhold til omdannelsen af området, ville det have været aktuelt at se på udviklingen fra før 1970'erne. Allerede i 1960'erne og 1970'erne, ifølge informant nummer 8, var der et opbrud med det gamle arbejderkvarter på Vesterbro, jf., (KE)'s kommentar: *"Der er flere faser, for fra 1970'erne var der en del familier der var flyttet ud og de unge flyttede ind, vi kom ind med en anden kultur end de gamle. Vi havde forskellige kulturbaggrund. Hvis du skal have fat i hvordan dette arbejderkvarter har fungeret, så tror jeg du skal tilbage til 1950'erne. De familier der havde råd til villa i 1970'erne flyttede ud i det grønne"*. Det kan være en smule problematisk, at størstedelen af mine informanter ikke har boet på Vesterbro da det var et "rigtigt" arbejderkvarter. Dog er det et meget begrænset antal informanter man ville kunne have snakket med. Såfremt fremgangsmåden i dette projekt havde benyttet informanter helt tilbage fra eksempelvis 1950'erne, ville disse informanter være minimum 60-70 år i dag. Til trods for at den ældre generation er interessante informanter, ville brugen af disse formentlig give et mindre detaljeret billede i forhold til den gældende problemstilling: ***Oplever de tidlige borgere fra Vesterbros arbejderkvarter reelt en konflikt i forhold til de ressourcerstærke tilflyttere, der bebor det mondæne Vesterbro?*** Til trods for at den ældre generation, formentlig også i væsentlig grad har oplevet en ændring på Vesterbro, er problematikken, som det flere gange er blevet nævnt af informanterne, at de gamle borgere var dem der måtte flytte. Herved ville informanter i den ældre generation formentlig skulle findes blandt de borgere der er mest afvisende i forhold til byfornyelsen. En anden kritik, af denne opgave, kunne være i forbindelse med det relativt lille kvantitative grundlag der er benyttet. Det er meget få informanter der er blevet interviewet og derfor vægter hver deres fortælling meget, i forhold til brug af eksempelvis 100 informanter. Til trods for et større antal interviews ville der stadigvæk kunne sættes spørgsmålstegn ved pålideligheden. Da informanterne formidler deres oplevelser der er 20-30 år gamle, kan detaljer let have forandret sig og blive udtrykt anderledes end hvad der reelt er hent.

9. Litteraturliste

Bøger

1. **Andersen, Hans Thor, Møller – Jensen, Lasse og Engeltoft, Sten. 2011.** The end of urbanization? Towards a new urban concept or rethinking urbanization. Vol. 19, 4. nummer
2. **Andersen, John. 2007.** Empowermentsperspektivet i planlægning. Roskilde universitetsforlag.
3. **Bourdieu, Pierre. 1985.** The social space and the genesis of groups. Theory and society vol. 14, 6. Nummer. November 1985. Udgivet af Springer. (S.723-744).
4. **Bourdieu, Pierre. 1995.** Distinktioner. En sociologisk kritik af dømmekraften. 1. udgave. Det lille Forlag. Frederiksberg
5. **Bourdieu, Pierre. 2003.** Af praktiske grunde. Omkring teorien om menneskelig handel. 1. udgave, 3. oplag. Hans Reitzels Forlag. København.
6. **Bourdieu, Pierre & Wacquant, Loïc. 1996.** Refleksiv sociologi – mål og midler. 1. udgave, 5. oplag. Hans Reitzels Forlag.
7. **Florida, Richard. 2008.** Den kreative klasses flugt. 1. Udgave. Narayana Press.
8. **Fuglsang, Lars & Olsen, Poul, Bitsch (red). 2003.** Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - På tværs af fagkulturer og paradigmer. Roskilde Universitets Forlag.
9. **Harvey, David. 2008.** The Right to the City. New Left Review 53 September – October.
10. **Järvinen, Margaretha. 2007.** Det magtfulde møde mellem system og klient. Aarhus Universitetsforlag
11. **Kjeldgaard, Margit:** Boligmarkedet og boligpolitik i Danmark 2006, 1 udgave 1. oplag Ved forlaget Columbus
12. **Københavns Kommune. 2011.** Områdefornyelsen det Centrale Vesterbro Øst og Vest. Kailow Graphic A/S

13. **Larsen, Gutzon Henrik & Hansen, Lund Anders. November, 2008.** Gentrification – Gentle or traumatic? Urban renewal policies and socioeconomic transformations in Copenhagen. *Urban stud* 2008 45: 2429. DOI: 10.1177/0042098008097101. Publiceret af Sage, på vejne af urban studies journal limited. (S. 2429 – 2448).

Online version: <http://usj.Sagepub.com/content/45/12/2429>.
14. **Larsen, Gutzon Henrik & Hansen, Lund Anders. 2009.** Herskabeliggørelse – gentrification på dansk. *Geografisk orientering*. Vol. 39 (2009). Særnummer (ISSN 0105-4848).

Baseret på artiklen Gentrification – Gentle or traumatic. *Urban studies* 2008 45 side 2429-2448.
15. **Park, Robert Era. 1921.** Society, collective behavior. News and opinion, sociology and modern society. The collected papers of Robert Era Park. Volume 3. The free press
16. **Park, Robert Era. 1915.** The city: Suggestions for the investigation of human behavior in the city environment. University of Chicago. Udgivet i *The American journal of sociology*, Volume xx, march 1995
17. **Prieur, Annick & Sestoft, Carsten. 2006.** Pierre Bourdieu – En introduktion. 1. Udgave, 1. Oplag. Hans Reitzels Forlag.
18. **Smith, Peter, 2007.** Toward a theory of gentrification. A back to the city movement by capital, not people. Udgivet af *Journal of the American planning association*, online 26. Nov, 2007.
19. **Smith, Neil & Williams, Peter. 2007.** Gentrification of the city. Routledge Taylor and Francis Group.
20. **Steinar, Kvale. 2000.** Interview - En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzels Forlag. København.
21. **Steinar, Kvale. 2009.** Interview - Introduktion til et håndværk. Gyldendal akademisk.

22. **Thaggard, Tove. 2004.** Systematik og indlevelse, en indføring i kvalitativ metode. 1. udgave. Akademisk forlag
23. **Wilken, Lisanne. 2006.** Pierre Bourdieu. 1. udgave. Roskilde Universitetsforlag.

Hjemmesider

1. **Borger, 2013.** <http://www.borger.dk> → Arbejde, dagpenge, ferie → Kontanthjælp
2. **HK, 2013.** <http://www.hk.dk> → A-kassen → Ledig
3. **Københavns kommune, 2013.** <http://www.kk.dk> → Om kommunen → Fakta og statistik
4. **Layman, Richard, 2011.** Rebuilding place in the urban space.
<http://urbanplacesandspaces.blogspot.dk> → Low-income-high-income-market-and-right
5. **Skat, 2013.** <http://www.skat.dk> → Satser 2013

Statistik fra Københavns kommune af Morten Eske Jensen.

1. **Københavns Kommunes statistik, oktober 2013.** For en Kopi af benyttede data kan kontakt venligst Morten.Eske.Jensen@ks.kk.dk

10. Bilag 1: Interview med informant nummer 1, Hans Jørgen

Køn og alder: Mand og 69 år

Civilstatus: Gift og har tre udeboende børn

Beskæftigelse: Pensionist

Relation til Vesterbro i dag: Benytter kun området ganske lidt, er fraflyttet kvarteret

Uddannelsesniveau: Faglært mekaniker

Lønindkomst: Lav indkomst

Tidligere beskæftigelse: Reparatør af biler i 1960'erne, 1567 København V

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Det gamle miljø fra at gå ned på knejpen bliver ødelagt, hvilket gør at der er meget få af de billige ølstuer der kan overleve, og de bliver ændret til steder for finere folk. Baresso, Jensen og alt sådan noget. Det vil sige at det gamle miljø med at man kom hinanden noget mere ved bliver til "dav" på trappen og så lukker man sig inde i sit eget lille. Nede ved en bekendt i Roskilde er de alle sammen af højere indkomst og hinanden nok - nok, og det sociale ikke er kommet i gang, det moderne miljø, det på samme måde inde på Vesterbro ved at de nyrige kommer, eller akademikerne om du vil.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Der var nogle der var nød til at flytte da den økonomiske situation var for stor en ændring. Det var privatudleje, så kom der en spekulant og renoverede det og lagde badeværelse ind, etc. Og da det var færdigt var huslejen fordoblet og det var prisen på ejendommen også. Så er det at opgangen snakkede sammen og størsteparten kunne gå ind og købe deres andel af ejendommen, men ejeren ville kun sælge samlet, så man gik ind og købte samlet og delte så ud bagefter. Men eksempelvis fru Jakobsen nede i stuen kunne ikke engang købe en halv lejlighed, så hun boede til leje og betalte husleje til andelsboligforeningen. Hele miljøet blev lavet om da nogle af dem der havde boet der måtte flytte til Brøndby eller Ishøj, derefter kom man ikke hinanden ved, man snakkede sammen når der, var forsamling og ellers ikke. Men det jo klart for nu havde folk travlt fordi de havde større økonomisk byrde.

Oplevelse af Vesterbro efter byfornyelsen: Når jeg går igennem Vesterbro så syntes jeg at det er blevet mere åbent og lyst og lækkert og dejligt, men jeg kan også se at ude i kroene er der stadig

noget af det gamle miljø tilbage. Og så er der blevet mere internationalt. Og selvom at der er lavet byfornyelse, så er der mange projekter der ikke er blevet fuldført, blandt andet havnetunnelen, den skulle gå fra Bernstorffsgade og over i Njalsgade, den er aldrig blevet gennemført.

Oplevede De en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Nej, det ene miljø er simpelthen blevet skubbet ud af det andet, der er aldrig nået at opstå en konflikt. Der er ikke plads til alle, eller det vil sige der er stadig nogle små grupper af de gamle, men de er små i forhold til hvad der har været. Om jeg syntes det har været godt; Ja, for det med at man skulle ind i tredje baggård var ikke godt og det med at man skulle oppe fra 5. og ned i baggården med en kold rumpede, det var heller ikke. Dem der ikke har haft mulighed for at flytte tilbage er så startet i et nyt miljø i eksempelvis betonbyggeriet i Brøndby og Ishøj. Og under udflytningen oplevede man uroligheder disse steder, så man fik flyttet problemerne fra København og ud i omegnen.

11. Bilag 2: Interview med informant nummer 2, Susanne

Køn: Kvinde Alder: 45 år

Civilstatus: Fraskilt, med to hjemmeboende og to udeboende

Relation til Vesterbro i dag: Bor og arbejder

Uddannelsesniveau: PDU'er mellemlang uddannelse

Beskæftigelse: Pædagogmedhjælper på et værested

Tidligere beskæftigelse: Social- og sundhedshjælper

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Et Vesterbro hvor der var plads til mange skæve elementer. Det gode ved det er at jeg har børn fra 1992 og 1994 og 2001 og 2003, før byfornyelsen var det arbejderklassen, bistandsklienter, det var ikke de højtuddannede der boede her. Det var heller ikke højt at bo på Vesterbro, det afspejlede boligpriserne jo også dengang. Mig og min daværende mand købte en andel i 1991 125m² til 84.000 kr. Det siger jo lidt om boligpriserne, det var i Ingerlevsgade, så det var i den pæne ende af Vesterbro. Jeg solgte i 2012 til 1,3 mio.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Vi havde ikke byfornyelse, den startede i skydebanegade og det var spændende for det var prøvekulden og dvs. at kassen var næsten bundløs og der var muligheder for alt troede byfornyelsescenteret. Jeg kendte en der boede derover og det var flot, det var rigtig lækkert, men hende der boede der vidste også at inden for 8 år så skulle hun flytte, for så kom huslejestigningerne. Så fortsatte de i den frække ende af Istedgade, ved Maria Kirkeplads og det er forståeligt for det var rigtig gamle huse der ikke var noget værd, de rev alt ned undtagen ydremurerne og det var et kæmpe projekt og folk blev genhuset men dem der boede der var jo pensionister, studerende og bistandsklienter da det var billige boliger og de fleste af dem røg faktisk til Sydhavn eller Amager. De mennesker er aldrig kommet igen for de havde ikke råd til at flytte tilbage og jeg mener at mange af de gamle lejeboliger blev lavet om til andelsboliger. Dem der boede i kommunens udlejeboliger fik lov til at købe dem for deres indskud, så de fik dem nærmest gratis, men de flytter jo også på et tidspunkt hvilket gør at der kommer andre priser på.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Det begyndte rigtig at forandre sig i starten af 2000, det startede med at der begyndte at komme cafeer i Istedgade den første var vist Bang og Jessen, der lå

det gamle apotek. Og når du ser fra Enghave plads og op mod hovedbanen ligger alle cafeer på venstre side, det er solsidan. Der hvor det også kommer til udtryk er hvor man kan få andelsboliglån til køb af andelsbolig. Da vi lånte til andel i 1991 var det et forbrugs lån til en rente der sagde spar to, der skulle kautionist på. Der begyndte jo også at komme valuar på i stedet for de offentlige boliger, der begyndte at komme forskellige attraktive lån til andelsboligforeninger, min den gamle lejlighed steg i andelsværdi en halv mio. på en generalforsamling fordi de offentlige vurderinger steg sådan i vejret. Man kan også sige i forhold til før byfornyelsen hvor det var små sundhedsskadelige lejligheder med wc på bagtrappen og til at de blev renoverede til familielejligheder, for da de unge fik børn flyttede de som regel før børnene skulle starte i skole og den flugt har du ikke mere. Du har ikke flugten mere på samme måde. Min yngste der går i 3. klasse, de er 29 i klassen, vi havde regnet med der mindst ville være gået fem ud, men der er kun en der er gået ud pga. flytning.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Jeg kan blive lidt forundret over at når man gerne vil se på lejlighed i Vesterbro går jeg ud fra at man også kigger på nærkvarter og der har været rigtig meget skriveri om at nu har folk købt lejlighed til 1, 2 eller 3 millioner og så kan man ikke finde ud af at flytte narkomanerne nede fra Maria Kirke Plads, hvor jeg bare tænker jamen hvad havde I regnet med. Det er nok den at fordi byfornyelsen ligesom er sket nede i den ende og lejlighederne derfor er så dyre at folk så tænker jamen så forsvinder narkomanerne også, men det gør de jo ikke. Der har været skriverier inden de lavede metroen på Enghave plads hvor lejlighederne også er blevet dyre at der er problemer med at drankerne sidder og drikker, hvor jeg tænker, jamen der har de jo siddet de sidste 50 år. På mig virker det som om folk gerne vil bo på Vesterbro, de køber en lejlighed og så opdager de drankerne og narkomanerne, det er jo det der er charmen ved Vesterbro, men det er jo ikke det folk vil betale for. Jeg er født og opvokset herinde. Jeg vil sige det stadigvæk er socialt herinde, men det er overflade socialt. Jeg startede i denne mødre gruppe i 1995 og var gift og havde to børn og altid arbejdet og var i min egen lille boble, det var min boble forældre der var aldrig var blevet skilt, etc. Da jeg kom herned kom en af mødre løbende med et barn i hånden og en under armen i strømpesokker i oktober eller november opløst i gråd og er bange og kommer ind og fortæller at manden lige har smidt et spisebord efter hende, fordi hun var gået med børnene, det var min introduktion til mødre gruppen hernede men også en øjenåbner. Der var mange af den slags familier med misbrug og druk der levede fra hånd til mund og kernefamilier hvor det kørte på skinner, men der var plads til begge dele. I dag er alt overflade der er ikke noget

med at mødre kommer herved i dag, du kommer aldrig under huden, for det er meget poleret, det er de der du ikke kan få lov til at ridse i lakken. Især de sidste tre år har det været hvor man finder det billigste mærke tøj og om man har været på den og den cafe, det sådan lidt, der er for meget overflade, det for fint, det for pænt. Inderst inde har de vil de samme problemer som vi andre også har. De prioriterer anderledes da de ikke har et misbrug som tidligere, for så elendigt var det ikke den gang, det er jo folk der knokler da de vil have dyr lejlighed, bil etc. For økonomisk er de stillet som dengang, de har bare et andet forbrug men jeg tror stadig at de har samme problemer. Det er for glansbilledagtigt i dag, syntes jeg.

12. Bilag 3: Interview med informant nummer 3, Daniella

Køn: Kvinde

Relation til Vesterbro i dag: Familie der bor der, så kommer der ikke så meget

Alder: 22 år

Civilstatus: I et forhold, samboende, uden børn

Uddannelsesniveau: Mellemlang

Beskæftigelse: Læser til socialrådgiver på Metropol og har ufaglært arbejde

Tidligere beskæftigelse: Studerende

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Det var et bittersødt forhold for Istedgade var selvfølgelig hårdere ramt, så det var ikke trygt på den måde men du kendte stort set hele dit lokalområde. Men Skelbæk og Istedgade var ikke rart, men fællesskabet var der meget, lige omkring ens bopæl. Det var lidt mere hardcore dengang. På trods af at et sted som Enghavevej, det område vrimlede altid med alkoholikere, selvfølgelig er det altid ilde set at der er alkoholikere men du var ikke bange for dem, som barn hilste jeg altid på dem og da jeg blev ældre røg jeg en smøg med dem, så det var ikke utrygt på den måde at have dem i gadebilledet. Og udseendes mæssigt havde Vesterbro også sin charme dels det trygge lokale miljø man havde og til dels den utrygge del i Istedgade, men du gik jo ikke ned gennem Istedgade og var bange for at blive bortført, det var mere forældrenes bekymringer. Men Istedgade var langt mere grim end nu, misbrugsproblemerne var langt mere synlige end de er nu. Jeg ville nok bare kalde Vesterbro dengang for et trygt slumområde.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Sønder Boulevard boede jeg, jeg syntes det var lidt ærgerligt da de renoverede for ude i midten var der store træer hvor man kunne gå langs ned af og det holdte jeg som barn meget af så først og fremmest syntes jeg det var ærgerligt at træerne blev fældet fordi de var syge. Men samtidig anerkender jeg også at Sønder Boulevard ned mod Halmtorvet i dag er langt mere brugbart end det var i 1990'erne. Og især det fodboldbur der er kommet ved Enghave Kirke at de lokale unge nu har et fodboldbur i deres lokalområde i stedet for at man skulle gå i Enghave parken og lignende hver gang.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Det er bittersødt for, altså personligt er der en masse

barndomsminder der forsvinder. Jeg syntes at Vesterbro er blevet mere rent et af problemerne i 1990'erne var toiletterne som misbrugerne kunne gå ind og benytte i 1990'erne var meget mærket. De steder hvor der er sat ind er blevet mere brugbare fx apoteket ved Enghavevej, der er kommet en børnehave i hvad der tidligere var en tom bygning, så byfornyelsen har givet noget som Vesterbro havde brug for dengang. Det store issue for mig er at Vesterbro ikke er hjemme mere, der er ikke det trygge nærmiljø mere det er kaffebarer og børnefamilier, i midthalvfemserne er minderne gode for mig men de er nu røget til fordel for at det hele skal være trendy fx Enghave plads har seks kaffebarer, jeg kan ikke se fordelene i det. Så hvis byfornyelsen er trendy kaffebarer, så kan jeg ikke se meningen med det da det trygge nærmiljø ryger. I bund og grund en byfornyelse med fordele og ulemper hvor fordelene for mig er kaffebar på kaffebar, det er blevet for trendy i bund og grund

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Det syntes jeg da alt hvad der er kendetegnet ved Vesterbro i 1990'erne det er fjernet da mange af de ting der var godt er fjernet, der er mindre kommunikation og mere materielt. Folk der sidder på Vesterbro i dag er ikke folk jeg kunne drømme om at få mig en sludder med i forhold til de mænd der sad på bænkene før men selvfølgelig er det blevet et helt igennem trygt miljø for børnefamilier, men alt afhængig af hvordan man tolker denne tryghed for jeg var ikke bange for at gå på Vesterbro i min barndom så jeg syntes at der er en konflikt ved at man kalder Vesterbro for Vesterbro for når jeg går en tur på Vesterbro i dag så virker det fremmed for mig. Det hele går stærkt og det hele skal være på mode og korrekt som overhovedet muligt. Jeg syntes i bund og grund at du ser de mennesker i gadebilledet du ser fordi de har råd til at bo der så det har været en lidt kujonagtig måde at fjerne de mennesker som man ikke syntes skulle være der. Folk kan jo ikke rigtig sige noget til at de ikke rigtig kan betale deres husleje og så er det jo også problematisk for de bydele der er modtagere af de tidligere borgere. Det er problematisk for hele København at man fjerner de her lejeboliger, jeg syntes at man skal træde varsomt når man ændrer en hel bydel. Enghave parken er et af de få områder der er det sidste der er tilbage. For mig da jeg første gang blev ked af det og indebrændt, var da de væltede det store egetræ på Enghave Plads, det træ har for alle været tegn på Vesterbro og Enghave, så for mig var det fuldkommen uhørt at de valgte at fælde det træ så der kunne komme metro, jeg syntes det var at fjerne sjælen. Jeg gik jo på Enghave Plads skole og selv skolens stempel var det træ, det træ betød meget for folk hvis folk skulle mødes så var det "mød mig ved træet". Ved et sted som cafe sommersted der skal man stå i kø for at komme ind i dag, men når man kommer og der er en dørvagt og siger hver gang der går 10 ud må der gå to og jeg tænker bare "ej nu stopper du" for 10-

15 år siden der vidste man hvem der sad der. Det jeg også syntes er ærgerligt er at de mange lokale drankere er forsvundet efter byfornyelsen, jeg kender ikke nogen i gadebilledet mere. Så skulle det være den lokale købmand fra der hvor jeg boede, han er der stadig. De her personer har jo også været en stor del af Vesterbro, og jeg syntes at det er ærgerligt, det hele det er så småt forsvundet. Min moster som bor på Vesterbro hun lider også under det byfornyelse da vennerne forsvinder og butikkerne lukker ned så nu hun nød til at handle i Netto i Matthæusgade, det eneste hun husker, er radisen ved Nordea hvor ejeren stadig er der, det er det eneste hun har tilbage og det ved jeg for jeg har snakket meget med hende om det. De mennesker jeg har snakket med der boede der før, de siger det samme som jeg, vi har været enige om at alt det lokale det er forsvundet for noget nyt og hipt som er koldt og fremmed og det gælder både menneskene i gadebilledet og menneskene selv. En af de ting byfornyelsen har været gode til at håndtere det er hele den her misbrugsproblematik hvor misbrugerne tidligere brugte skralde rum. Det resulterede i at der lå kanyler overalt og da jeg var barn havde jeg da også fat i et par stykker. Netop de tilflyttende har sat noget i gang omkring denne misbrugspolitik og sat et værested op lige i nærheden af Rysensteen gymnasiet hvilket giver misbrugere bedre vilkår, dem blev der ikke taget højde for dengang i 1990'erne, ikke på samme måde.

13. Bilag 4: Interview med informant nummer 4, FW

Køn: Mand

Relation til Vesterbro i dag: Er født og opvokset der. Bor og arbejder der

Alder: 61 år

Civilstatus: Gift, med et hjemmeboende barn

Beskæftigelse: Caféejer

Indkomst: Mellem indkomst

Uddannelsesniveau: Faglært

Tidligere beskæftigelse: Ansat på Carlsberg

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Det var anderledes, ældre mennesker, så skiftede det til unge, de ældre havde ikke råd til at bo her mere.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Fedt nok. Det gik smertefrit, bortset fra huslejestigningerne

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Jeg har ikke noget at brokke mig over for hvis der ikke havde været huslejestigninger så var de blevet boende alle sammen, dem der boede her, i stedet for at flytte ud i Sydhavnen alle sammen. Alle fik jo badeværelser og toiletter, i stedet for at skulle ned i baggården.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Det er blevet mere fremmedgjort. Dem der er flyttet ind tror at de er flyttet ind i en landsby. De brokker sig over biler og støj og alt muligt. Men de er da meget flinke nogle af dem, det er da ikke det. Det er ikke det samme mere, folk er sig selv nærmest. De vil gerne være miljøbevidste, men smider affald alle vegne og cykler over fortovene og er ved at køre de gamle mennesker ned, så det er ikke det samme mere. I gamle dage hjalp folk hinanden, i dag går de bare forbi. I gamle dage kunne man sende børnene ned og lege trygt, man vidste at de holdt alle sammen øje med hinanden, nu er de hellere fri for andre.

14. Bilag 5: Interview med informant nummer 5, Stine Winther

Køn: Kvinde

Relation til Vesterbro i dag: Bor og arbejder der

Alder: 27 år

Civilstatus: I et forhold, samboende, med et hjemmeboende barn

Indkomst: mellem indkomst

Beskæftigelse: Læser til lærer og arbejder som lærer vikar på Gasværksvejens skole

Uddannelsesniveau: Mellemlang uddannelse

Tidligere beskæftigelse: Ufaglært tjener

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Jeg oplevede delen fra hovedbanegården og ned til Gasværksvej som værende ubehagelig at gå på, på nogle tider af døgnet. Man lagde meget vægt på det sociale før. Men det var ubehageligt når folk med misbrugsproblemerne udviste en truende adfærd.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Jeg bor på hjørnet af Helgolandsgade, hvor der tit stod mange prostituerede på hjørnet, så på den måde her der været en stor forskel at mærke.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Meget bedre, der er mindre aktivitet i Istedgade (af prostitution og narkomaner)

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Jeg har ikke som sådan følt at der har været en konflikt i forhold til at folk måske går mere op i økonomi end i socialt samvær, det er selvfølgelig nogle andre der er flyttet til bydelen efter byfornyelsen, men der er blevet mere trygt og nemmere at færdes. Men nu bor jeg også i en af de hårdest ramte dele af Vesterbro hvad angår prostitution og narkoproblemer.

15. Bilag 6: Interview med informant nummer 6, Malene

Køn: Kvinde

Relation til Vesterbro i dag: Bor der

Alder: 45 år

Civilstatus: Gift, med to hjemmeboende børn på 2½ og 7 år

Indkomst: Lav indkomst

Beskæftigelse: Sygemeldt procesteknolog

Tidligere beskæftigelse: Faglært kok

Uddannelsesniveau: Faglært kok og omskoling på erhvervsakademiet til procesteknolog

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Ikke særlig rart da der var mange misbrugsproblemer, men nu bor jeg også i Viktoriagade lige ved hovedbanegården hvor der før var pornobutik efter pornobutik

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Der hvor jeg bor, var der tre gårde der blev lagt sammen så vi fik en stor og er blevet meget mere lækker hvor børnene kan lege og man ser familier hygge sig i gården. For havde vi tre små mørke gårde.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Man ser flere børnefamilier og der er blevet meget grønnere. Vi har også selv fået børn, så det er måske derfor. Der er blevet rarere og prostituerede og narkomaner er nu stort set kun ved hovedbanegården. Før i tiden kunne du se dem overalt på gader og stræder og det var ikke særlig rart.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Der er en masse ældre mennesker der er flyttet, men der er stadig mange af de gamle tilbage, selvom det er blevet sværere for dem at have råd til at bo her. Men jeg oplever ikke rigtig en konflikt, jeg syntes det er blevet bedre nu hvor de unge er flyttet hertil. Jeg var aldrig på Istedgade før jeg fyldte 18, og da min veninde og jeg havde gået 20m ned ad gaden sagde jeg til min veninde at, her ville jeg aldrig tilbage. Så for 27 år siden havde jeg aldrig troet at jeg ville bo på Vesterbro, men nu vil jeg ikke flytte.

16. Bilag 7: Interview med informant nummer 7, Ida

Køn: Kvinde

Relation til Vesterbro i dag: Har en datter der bor der

Alder: 61 år

Civilstatus: Gift, med tre udeboende børn

Beskæftigelse: Efterløn

Indkomst: Lav indkomst

Uddannelsesniveau: Faglært

Tidligere beskæftigelse: Kontorassistent

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Øh. Det virkede jo som mørkt slum, slumkvarter, kan man sige det? Det har virkelig fået et løft. Det var barskt og ikke særligt beboervenligt. Jeg syntes også at det sanitetsmæssigt ikke var sjovt at skulle ned i baggården fra 5. sal for at gå på toilettet.

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Der var også mørk baggård, men alligevel meget stille. Det var en rigtig gammel lejlighed med kakkelovn, men af en eller anden ufattelig grund kunne den varme den treværelses, og så da byfornyelsen kom, kom der fjernvarme, bad og toilet og massive huslejestigninger

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Altså nu snakkede jeg om det mørke og triste før og nu er det jo blevet lysere med et andet klientel. I dag bor der flere studerende end for 20 – 30 år siden. Det der er sket er at de har renoveret parker osv. Og så har boligprisstigninger taget et hop.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Det er muligt at man er mere ligeglad, det kommer an på om det stadig er de gamle beboere der er der eller om de er flyttet grundet huslejestigninger. Men problemet er når de gamle flytter ud, så bliver beboersammensætningen ændret.

17. Bilag 8: Interview med informant nummer 8, Knud Erik

Køn: Mand

Relation til Vesterbro i dag: Ingen relation andet end at jeg kører igennem

Alder: 68 år

Civilstatus: Single og et barn

Indkomst: Høj indkomst

Uddannelsesniveau: Cand. Polyt. et art (Civilingeniør)

Beskæftigelse: Seniorforsker

Tidligere beskæftigelse: I Folketinget i tre år og planlægning.

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Byfornyelsen begyndte i Saxogade i 1970'erne. Byfornyelsen af Indre Vesterbro begyndte i 1990'erne. Også kom der rigtig gang i midten af Vesterbro i slutningen af 1970'erne og starten af 1980'erne. Og først i 1990'erne begyndte man på Indre Vesterbro. Den gentrificering der er sket havde ikke samme præg i 1970'erne, den så man kun ved at der var andre mennesker der gik i gaden. Jeg har boet på Vesterbro fra 1975 og til 1986. De første år var jeg aktiv i beboerbevægelsen (Vesterbro Beboeraktion og lidt Vesterbro Lejerforening). Fra 1978 og til 1985 var jeg borgerrepræsentant og var sanerings- og byplanordfører (dengang hed byfornyelse sanering).

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Den karre jeg boede i stod stille, for den lå på grænsen til helhedsområdet, udover at vi selv satte noget i gang med gårdfornyelse. Jeg boede i Absalonsgade ved Eskildsgade, men der skete ikke noget fordi man ventede på hele maskineriet. Men så var vi nogle beboere der henvendte os til kommunen og spurgte om vi ikke kunne få foretaget en gårdrydning og det var kommunen med på og satte i gang. Det var også nogle af os tilflyttere der satte det i gang.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Der er sket meget. Vesterbro da jeg boede der, der var Vesterbro stadigvæk et driftigt område, der var stadig mange butikker og mennesker i Istedgade. Der var en periode i løbet af 1990'erne hvor man kunne se at butikkerne lukkede og Istedgade

begyndte at virke død, men de senere år er der kommet flere og flere butikker, der ikke henvender sig til de folk der boede der før, men tilflytterne, men det er jo klart, det er jo også en anden tid vi lever i.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Da jeg boede i Absalonsgade havde vi rigtig meget sammen, vi havde et hus i Sverige sammen og en lejlighed i kælderen til fællesspisning. Det var primært os unge, men de ældre var selvfølgelig også med. Hvad man har nu, det ved jeg ikke. Det var så anderledes da jeg boede på Vesterbrogade, det var en udlejningslejlighed med kæmpe herskabslejligheder, der kendte vi ikke hinanden ret meget og vi kom ikke hinanden særlig meget med. Der var også en stærk politisk organisering, der var stærke organisering for kvarteret, så på kvarterniveau, var der meget kendskab til hinanden. Der var nogle gnidninger mellem lejeorganisationen og folk med andre interesser. Men allerede i 70'erne var butikkerne i Absalonsgade lukket. Så der hvor der var butiksliv det var Istedgade, men man kunne stadigvæk se butiksskiltene fra de gamle butikker i sidegaderne. Der er flere faser for fra 1970'erne var der en del familier der var flyttet ud og de unge flyttede ind, vi kom ind med en anden kultur end de gamle. Vi havde forskellige kulturbaggrund. Hvis du skal have fat i hvordan dette arbejderkvarter har fungeret, så tror jeg du skal tilbage til 1950'erne. De familier der havde råd til villa i 1970'erne flyttede ud i det grønne. Der var en der kom hjem til lilleemor og fortalte at nu skulle de flytte fordi han havde købt grund i Greve. Så skulle de selv bygge huset. Det var den bevægelse der var og det gjorde at der blev lejligheder ledige. Beboerne har fået et kæmpe puf ved både byfornyelsen og at der er kommet andelsboligforeninger som har gjort det dyre. I 1980'erne snakkede man om hvad man skulle gøre med de eksisterende beboere. Dem lod man blive boende, men man sørger for at folk med lavindkomster udefra ikke får mulighed for at flytte ind. I 1970'erne gav man mulighed for at udstykke private udlejningsejendomme til ejerlejligheder. Men vi protesterede fordi det ville betyde at folk ville blive smidt ud og det betød at man skulle give en masse for lejligheder der ikke var ordentligt renoveret. Det er både byfornyelse men også det at du får ejerformsskifte, paragraf 5.2, hvis udlejer renoverer efter denne paragraf bliver privatudlejning også markant dyrere. Indtil 1980 var andelsboliger en slags private almene boliger, man fik ikke en andel af ejendommens værdi, men et prisregulerede indskud, så de var også billige boliger. Fra 1980 kunne man få en friværdi af ejendommen hvis man var andelshaver. Det har været med til at skabe den ændring fra at andelsboliger var billige boliger til 1980'erne men at de derefter er blevet meget dyre boligformer.

18. Bilag 9: Interview med informant nummer 9, Anne Gro

Køn: Kvinde

Relation til Vesterbro i dag: Bor der

Alder: 41 år

Uddannelsesniveau: Cand. Soc.

Beskæftigelse: Studerende

Tidligere beskæftigelse: Både faglært og ufaglært. Jeg har arbejdet med misbrugere og som hjemmehjælper, så det har hovedsageligt været inden for det offentlige med lavt løn og god løn.

Civilstatus: Samboende og har to børn på 2 og 7 år

Indkomst: Lav indkomst.

Oplevelse af Vesterbro før 1997: Jeg flyttede til Vesterbro i 1995, hvor man stille og roligt var gået i gang med at byfornye nogle af områderne, men området har jo forandret sig fuldstændigt, både udseendes mæssigt, og dem der bor der. Og i en grad som jeg tror ingen kunne have forestillet sig

Hvordan oplevede De fornyelsen i Deres karre?: Nu kan man sige at de par steder hvor jeg har boet, der har byfornyelsen ikke været en, altså først nede på Halmtorvet hvor det var en lille ejendom som de selv satte i stand og der hvor jeg bor nu det er almen, så det har ikke været en del af byfornyelsen. Så jeg har det sådan at jeg har boet midt i en byggeplads i 12-15 år uden at få glæde af det da der aldrig kom noget bad. Men det betyder også at jeg bor meget billigt. Men jeg kan se at der hvor jeg har boet der har det skiftet rigtig meget. Der på halmtorvet der var det toværelses og der boede unge og ældre, men en del af de mennesker er væk i dag. Da jeg flyttede hertil der var jeg hjemmehjælper, der var simpelthen så mange ældre. Der på Halmtorvet der var en pige på 16, hun var den sidste der blev født. Hun havde aldrig prøvet at bo i en lejlighed med bad. Jeg kom fra Østerbro da jeg flyttede til Vesterbro og da man cyklede ind til centrum tænkte man wauw, hvor er folk smarte for det var de ikke på Vesterbro. Der boede selvfølgelig mange studerende men de ville gerne flytte da der ofte var indbrud og der ofte lå folk i ens opgang.

Oplevelse af Vesterbro i 2010'erne: Jeg syntes næsten at det er blevet for meget af det gode. På et

tidspunkt var der et godt miks af folk med ressourcer og de skæve og originale. Nu det næsten blevet for smart og har passeret det smarte, grundet alle børnefamilierne. Men man skal heller ikke romantisere det der med at bo i en dårlig lejlighed. Alt den elendighed der var der. Min kæreste har boet der tilbage i 80'erne hvor det var virkelig slemt. Der er kommet masser af cafeer og butikker, men det ikke noget jeg bruger, nu har jeg også børn og ikke særlige mange penge. Tilbage i 87' eller lidt senere da jeg boede på halmtorvet, der om nogen og steg ud af en bil og de havde en golftaske med, så tænkte jeg bare den her bydel er ved at forandre sig. Jeg tænkte bare hold da op nu sker der noget her. Men der var også vildt mange værtshuse som nu næsten alle er væk.

Er der en konflikt mellem det gamle og det nye Vesterbro: Det kan jeg sagtens genkende. Nu har jeg aldrig boede i den hårde ende, men jeg kan undre mig over at man vælger at købe en lejlighed i Abel Cathrines gade og så bliver man sure over miljø. Jeg har mere tænkt over at der er en konflikt med at der flytter middelklasse ind der gerne vil have det skæve byliv, men ikke lige i baghaven. Man vil godt have det skæve bare ikke i ens opgang, men det skal de jo også. Nogle af dem der syntes at det er fedt at bo på Vesterbro har en forkærlighed og planlæggerne er også begyndt at værne om det. Hvad skulle man have gjort anderledes for det er jo også en proces?! En del af de mennesker der blev genhuset kom aldrig tilbage, for det handler også om at føle sig hjemme. Der var en del ældre, men det er en anden måde man kommet hinanden ved, for der hvor min søster bor kommer man også hinanden ved, men det er nok mere nede i gården.